

ELOFIZETES

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 26 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos perlit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 10 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 337.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1915.

POSSZKESZTO
STAUBER JÓZSEF.

Vasárnap, augusztus 8.

Rokitnó mocsarak felé szoritjuk az oroszokat.

Budapest, augusztus 7. (Hivatalos.) A főhadiszállásról jelentik:

Orosz hadszíntér:

Visztula és Bug között a harc tovább folyik. Osztrák-magyar csapatok Lubartowtól délre, a német csapatok pedig Leonától északnyugatra és északkeletre betörték az ellenséges vonalakba. Egyébként a helyzet változatlan az északkeleti harctéren.

Olasz hadszíntér:

Görzi grófságban arcvonalnak Polazzo-Redipugliától keletre eső része a délelőtti folyamán igen heves ellenséges ágyutüz alatt volt. Délután több olasz zászlóalj támadásra indult e szakasz ellen. Előnyomulását azonban rövid tüzharc után abbahagyta. A tengeremlék valamennyi többi arcvonalán, ugyancsak Karinthiában és Tirolban csak ágyuharc volt. Höfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese.

Elsülyesztett olasz torpedó-naszádok.

Tengeri események:

Azon olasz tengeralattjáró, melyet folyó hó ötödikén reggel egyik buvárnaszádunk elsülyesztett, a „Neremde“, június 26-án ugyanilyen módon elpusztított torpedónaszád pedig az „V Pn“ jelzést viselte.

Julius 29-én este a trieszti öbölben egy tengeri jármű aknára ütközött és a levegőbe röpült, de a viharos időjárás miatt akkor nem tudtuk megállapítani, hogy a robbanásnak milyen fajta jármű volt az áldozata. Most teljes határozottsággal kiderült, hogy ezen hajó a „Nautilus“ nevű olasz tengeralattjáró naszád volt, amely akkor egész legénységével elmerült. A „VI Pn“ és „XVII Os“ jelzésű olasz torpedónaszádok, amelyek közül az utóbbiról már jelentést tettünk, egész legénységükkel már korábban áldozatul estek aknáinknak. Flottaparancsnokság. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Folytatják az oroszok Varsó lövetését.

(Nowogeorgiewszknél a Narevig hatoltak a németek.)

Berlin, augusztus 7. (Hivatalos.)

A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér:

Flandriában a belgák tűzéréségünk hatása alatt arra kényszerültek, hogy Heernissennél (Dixmuidentől délre) Yseren túl előretolt állásukat részben kiürítsék. A francia kézi gránát támadásokat Souchez környékén visszautasítottuk. Leintreytől délre (Lunévillétől keletre) előőrseink az ellenség egy előretörését könnyű szerrel visszautasították. Münsterből északra

hegyi harcokban nem történt jelentős esemény.

Keleti hadszíntér:

Poniewiotól keletre az oroszok a Jára folyó mögé vonultak vissza. Kownó nyugati frontja felé előre haladtunk és ez alkalommal ötszáz oroszot fogtunk és két géppuskát zsákmányoltunk.

Scholz és Gallwitz tábornokok hadseregei heves harcok után Lomza és Bug-torkolat között megtörték az ellenség ellenállását. Augusztus negyedikétől hatodikáig lefolyt harcok összes eredménye foglyokban nyolcvanöt tiszt és több mint tizenegyezerkét száz főnyi legénység, továbbá hat ágyú, nyolc aknavető és hatvankilenc géppuska.

Nowogeorgiewszket körülzáró csapatok észak felől a Narewig törtek előre. A Dembe erdőt elfoglaltuk. Délfelől Pienkow mellett elértük a Visztulát.

Varsónál a helyzet változatlan. Az oroszok a Visztula keleti partjáról folytatják a város ágyuzását.

Léghajóink a nowominski és a siedlicei vasuti állomásokra bombákvetettek.

Délkeleti hadszíntér:

Iwangorod mellett és attól északra a helyzet változatlan. A Visztula és a Bug között a német csapatok Ruskowolánál (Lubacowtól délkeletre) rohammal elfoglalták az ellenség állásait és Leonától északkeletre kikényszerítették a kijutást az ottani tavak közül. Legfőbb hadvezetőség. (Jegyzet: Jára Poniewiec-től keletre mintegy hatvan kilométernyire északról délfelé folyik Ruskowola-Lubacowtól nyolcvan kilométernyire délkeletre van.)

Károly Ferenc József a nemzet királyhüségéről

Budapest. (Hivatalos.) A főváros polgársága ma este impozáns fáklyás menetben királyi vár elé vonult trónörökös pár ünnepelésére. Bárczy polgármester lelkes üdvözlő beszédére trónörökös messze hallható hangor követezőképen válaszolt:

Polgármester ur! Igaz meglepéssel hallgattuk szavait, amelyekben a magyar nemzet szeretetének és ragaszkodásának adott kifejezést. Ugy én, mint a főhercegnő felejthetetlen emléiben fogjuk tartani ezen történelmi jelentőségű napokban nyilvánult királyhü lelkességüket, amelyről örömmel fogok Ófelségének, szeretet királyunknak jelentést tenni.

A trónörökös válasza az egybegyűlteket közt és még az éjjeli órákban főváros szerte óriási lelkesedést keltett. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.) (Tudósítás a 7. oldalon.)

Behozható Aradra Csanád- és Temesmegyék termése is

(Miniszteri engedély idegen gabona-
árusítására. — Jogot kapott a város
élelmicikkek árának maximálására.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától

Arad, augusztus 7.

Arad város tanácsa ma Varjassy Lajos polgármester elnöklésével tartott ülésében, mint rendesen, most is, a közéleti bizottság határozatait jóváhagyta, de sajnos, egy késon érkezett miniszteri rendelkezés következtében a közönség részéről igen nagy örömmel fogadott amaz intézkedést, hogy új búzából jobb és olcsóbb lisztet árúsítanak a hatósági üzletek, néhány napra kénytelen volt fel-függeszteni.

A közéleti bizottság, mint azt ma megírtuk, örömmel értesült a Neuman Testvérek cég amaz ajánlatáról, hogy a városnak járó 64 métermázsa nullás és 2307 métermázsa kenyérliszt helyett hajlandó 2650 métermázsa új búzát adni és ezt a régi 87 százalékos helyett 78 százalékos kiőrölve, természetesen nagyobb mennyiségű nullás és főző, valamint kenyérliszt alakjában kiszolgáltatni.

A liszt ára is olcsóbb lesz ezáltal, mert az új kormányrendelet szerint alacsonyabban állapítandó meg.

Ma érkezett azonban egy miniszteri rendelet, amely meghagyja a tanácsnak, hogy sürgősen tegyen jelentést, mennyi van még a régi lisztből raktáron. A tanács elrendelte a kvantumok összeírását és minthogy attól lehet tartani, hogy az öreg lisztek maximális árát az átmeneti időre redukálni fogja a kormány, elrendelte a raktáron lévő öreg liszt sürgős eladását és ha ez elfogyott, akkor kerül sor a friss, jobb és olcsóbb lisztre. A tanács is örömmel vette tudomásul a Neuman Testvérek ajánlatát.

Csak néhány napi késedelemről lehet szó, mert a régi készletek nem nagyok.

Azonban ennek mintegy kárpótlásul küldött ma a földművelésügyi miniszter egy igen nagyfontosságú leiratot is, amely most már lehetővé teszi, hogy Arad város közönsége és a malmok bőven elláthassa magát gabonával. A közéleti bizottság kérelmére a földművelésügyi miniszter engedelmet adott arra, hogy Csanád- és Temesvármegyék egész területéről Aradra szállíthassák a gazdák gabonájukat. A miniszter ebben a leiratában tudtára adja a város közönségének azt is, hogy Aradvármegye alispánja kérelmére megengedte a megyében termelt gabonának Aradra szállítását és itt leendő értékesítését. A miniszternek ez az intézkedése megoldja a lisztellátás nehéz problémáját. Az Aradi Közlöny rámutatott arra, hogy a kérdés megoldásának egyedül az állja útját, hogy idegen hatóságok területéről nem jöhet gabona Aradra. Minthogy ez a nehézség megszűnik, most már a Sas malom és a Sertészmalom pompás tervvel, könnyen megvalósíthatók. Arad közönsége a két malom előnyös és még a legszegényebb ember által is elfogadható feltételei révén, gond nélkül nézhet a jövőbe, mert jó és olcsó liszthez jut oly mennyiségben, amilyent csak akar. A tanács intézkedik, hogy a fontos miniszteri engedély Csanád- és Temesvármegyében ismertté váljék.

Arad város közgyűlése megtette azt is, a helyi gabona kereskedelem érdekében, hogy felírt a kormányhoz és kérte, hogy a Haditermék Részvénytársaság monopóliuma mellett legyen tekintettel az aradi kereskedőkre is és tegye lehetővé azok üzleti tevékenységét. A kereskedelmi miniszter ma arról értesítette a város közönségét, hogy utasította a Haditermék Részvénytársaságot a kérelem teljesítésére és elrendelte, juttassa az aradi kereskedőket üzlethez.

A kereskedelmi miniszteriumban ez uttal ügylátszik Arad város kívánságaival szemben igen jó akaratot viseltettek, mert a minisztertől ugyancsak ma érkezett le az a leirat is, amellyel értesíti a várost, hogy engedélyt ad a legfontosabb élelmicikkek maximális

árának helyi megállapítására. A tanács a közéleti bizottságot bizza meg azzal, hogy javaslatot tegyen, mely élelmicikkek árát tartja szükségesnek maximáltatni.

A kereskedelmi és iparkamara ártit és kéri, hogy a hatóság, a miniszter által ráruházott jogánál fogva, állapítsa meg a cukor maximális árát a nagy és kiskereskedők részére. Ezt is kiálták az élelmészeti bizottságnak.

Bejelentette Lőcs Rezső helyettes polgármester a tanácsnak, hogy a vegyvizsgálat eredménye szerint a Neuman Testvérek cég által a város részére szállított liszt kifogástalan és jó. A tanács megnyugvással vette ezt tudomásul.

A kormány rendelete szerint intézkettek, nagyobb ipartelepek és cégek alkalmazottáik részére vásárolhatóak gabonát és ezt liszté örölthetik. Az engedélyt a miniszter adja meg, de a városi tanácsnak kell véleményeznie. Arad tanácsánál az Aradi és csanádi vasutak igazgatósága és a Neuman Testvérek cég jelentették be, hogy kérni fogják a minisztertől az engedélyt és a tanács mindkét esetben pártoló véleményt mondott.

Arad hódoló küldöttsége a királynál. Megírtuk, hogy a városok a király 85-ik születésnapja alkalmából hódoló küldöttségben jelennek meg az uralkodó előtt, hogy a magyar nemzet törhetetlen hűségéről tegyenek tanúságot. Arad város közgyűlése szerdán választja meg a küldöttséget, amelybe eddig értesülésünk szerint Tagányi Sándor dr. országgyűlési képviselő és Nagy Sándor dr. jelentkeztek. Varjassy Lajos polgármester arról értesíti a résztvenni szándékozókat, hogy a küldöttség tagjai diszmagyarban jelennek meg. A fogadtatás rendezését Bárczy István Budapest polgármestere vállalta és a hódolat idejéről ő értesíti a várost.

Ellenség.

A Laborc partján haikán szó a csend
A Laborc partján minden elpihent.
Hangtalan jajban haligat a határ —
A vérvihar már messzi-messzi jár.
Röncsölt kápolna. Perzselt romfalak.
Kis temető megtépett fák alatt:
Ölében alszik sok vidám, erős,
Halottra fázott, sápadt néma hős...

A hő nyári nap estbe hajlik már,
A sírok közt két gyászos asszony jár.
Az egyik ifjú, halovány, fehér:
Bimbóra hullott márciusi dér.
A másik agg már, roskatag, törött:
Őszvégi tagy bucsúzó lomb fölött.

A völgyön át szélzúgta, méla dal...

A Tiszamentről jött a fiatal,
S lázasan jár kutatva szeretszét
Keresve azt az édes-kedvesét.
Valahol itten, erre nyugszik ő
Az egyetlen, a szent, a szerető...

A Névapartól jött a másik el
Hervadt orcáján bánat ömlik el.

Ki tudja hogy? küzdésen, vészen át
Eljött keresni szép halott tiát.

Csak tücskök szólnak... Semmi, semmi
[nesz...

Fáradt szemekből harmat permetez,
S két gyötört szív reszketve, téve sirja:
O, merre már a halott kedves sirja?

Elérnek egyet s mindegyik összeretlen —
Jobbról s balról megállnak mind a ketten.
Pár elmosott szó barna régi fán:
Arató Pál, Dimitrijew Iván.
A süppedt dombon tű és vadvirág —
A domb alatt két elveszett világ...

„Itt alszol, édes, némán, hidegen —
S melletted tán a gyilkos, idegen...”
Ököbe szorul két kis asszony kéz,
Négy gyütködő szem egymásba néz,
Mintha szólnának súlyosat, keményet:
„A tiéd pusztította az enyémet!” —

Főisfr a szél — megrázkódnak a fák —
A fátylúk összecsap a síron át —

Két lélekben egy gondolat cikázik
Szánó, szelid: beh halvány az a másik!

S szemvillanásuk torró könybe ful
Két gyönge kéz erőtlenui lehull.
Keserű szívben elhamvad a tűz —
A köny kibékít, a bú összetűz.
Testvérré szentel az egyforma bánat —
Gyászos létekből takad a bocsánat...

... Elhagyottan, megtörtén, önfelédten
Egymás mellé térdelnek mind a ketten —
Fölállnak, néznek — s pillanat alatt —
— Hogy és miként, az Isten tudja csak,
A ki előtt a titkok mind lehullnak —
Zokogva egymás keblére borulnak.
Nem tudnak szót, csak a szívük dobog:
Az én bánatom a te bánatod...

S ki milliók görnyedt lelkén remeg,
Mit együtt hordunk mind, bús emberek:
A testvérajkról hördülő sóhaj,
A vádló panaszt, a kesergő jajt:
Mit ajk ki nem mond s meg nem lát
[a szem:
Egymás szívéen kisírnák csendesen...

A szél zengő mély orgonába kezd —
S az egen oitártüzet gyújt az est...

Gralleriné Martini Hilda.

Khuen-Héderváry gróf kétségtelen győzelmünkről.

(Polesie moosarakba szorúlnak az oroszok. — Husz kilométerre Rigától állanak a németek. — Csernovic mögött harcra készülnek az oroszok.)

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Budapest—Berlin—Csernovic, augusztus 7.

Meg kell verni a franciát is.

Budapest. Khuen-Héderváry Károly gróf egy interjúban a következőket jelentette ki:

A franciát tartom az entente leg-erősebb oszlopának. Amíg a németek nem verik meg a franciákat, addig nem lehet békéről beszélni. A végső győzelem többé nem kétséges.

Aradnak az orosz visszavonulást eizáró moosarak.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: Nagy arányokban valósul meg most az orosz fronton az, a mi a viszonyokhoz képest kisebb terjedelemben már napok óta folyamatban van: az oroszok kettős szorongatása északról és délről. A Visztula—Bug fronton Mackensen és József Ferdinánd gondoskodik erről. Ők tegnap újból előnyomultak. Most aztán nagy arányokban megindult ez a támadás az egész fronton, kivéve a keleti szárnyon harcoló kis részeket. Északról a Naraw mellől Hindenburg jön és szorítja az oroszokat dél felé. Ez az ellő egyik ága, míg a másik Galiciából, tehát délről működik észak felé. Miután a nyomás nyugatról is órára és órára erősebb lesz, az oroszoknak bizonyára a breszt-litovszki front mögé kell vonulniuk, a hol aztán rájuk a rokitóni moosarak várnak.

Berlin. A B. Z. am. Mittag jelent: Az oroszok mögött Wieprnél és mellékfolyóinál a moosarak állandó növekedésben vannak és a visszavonulás egyre nehezebb.

Varsó kára jelentéktelen.

Berlin. A Lokalanzeiger jelenti Varsóból: Az erődök drótakadályokkal, aknákkal és farkas vermekkel voltak megerősítve. A város kára jelentéktelen. Varsót Prága külvárosból még egyre lövik az oroszok. A lengyelek a németeket szabadítókként ünneplik.

(Ez a jelentés megkésve érkezhett, mert a németek már Varsón tul támadnak. A szerk.)

Varsó a német operációs bázis.

Kopenhága. A Politiken írja: Varsó eleste Oroszországban mély benyomást keltett. Varsó most mint hídfő a német csapatok számára új hadműveletek kiindulópontjával szerepelhet.

Az oroszok Szedánja.

London. A Morningpost katonai munkatársa az oroszok visszavonulásáról a következőket írja: Egy ilyen visszavonulás nehézségei már a galiciai visszavonuláskor is észlelhetők voltak. Miután azonban az ellenség akkor egyetlen arvonalon vonult fel nem igen fenyegetett a veszély, hogy nagy csapatösszegeket el tud vágni. Most a helyzet sokkal kedvezőbb. A hadsereg háromszáz mérföldnyi arvonalt tart megszállva és kivonulva az északról, nyugatról és délről való körülkerítő táma-

dásoknak. Világos, hogy a hadsereg összes részeinek visszavonása azzal a következménnyel járna, hogy az egész orosz haderőt körülbelül a megszállott terület közepén körülzárják. Az ellenség nyilván a szedáni csata óriási arányu megismétlésére készül.

Német előnyomulás Riga felé.

Kopenhága. Pétervárról jelentik, hogy a németek husz kilométernyire vannak Rigától. A német csapatok Riga, Dünaburg és Vilna irányában az egész vonalon folytonosan előnyomulnak.

Előkészületek Galicia teljes kiűritésére.

Stockholm. A pétervári birodalmi bank hétfőn hivatalosan megszüntetett minden forgalmat Galiciának meg megszállva tartott részében lévő tiokintézeteivel.

Orosz megerősítések a bukovinal fronton.

Csernovic. A városban ágyuzás hallható. Az oroszok legutóbbi két napon megerősítéseket kaptak. Tüzérségüknek sikerült néhány ellenséges üteget elhalgattatni és egy munióvonatot megsemmisíteni. Az ellenséges front mögött mozgolódás észlelhető.

Japán ad muniólt Oroszországnak?

Milano. A Corriere jelenti Udineből: A japán katonamisszió tagjai elmondták, hogy Japán megegyezett Oroszországgal és ő szerint Japán nagy munió-tartalékát átengedi neki, biztosítván ezzel a muniópótlást Oroszországnak.

Fájlalják az oroszok Varsó elestét.

Pétervár. A birodalmi tanács ülésén Bobrinszky gróf kifejezést adott Varsó elvesztése teletti tájdatmának. Reméli, hogy az nem végleges. Bizik Oroszország végleges győzelmében. Sebeko lengyel nemzetiségű szenator a lengyel nemzet hűségének és kitartásának bizakodásának adott kitejezést.

Huszárosapataink döntő jelentősége.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: A keleti harotéren folyó harcokban eredeti jelentőségét visszanyerő lovasságunk újból nagy szerephez jutott. A Pilica felső folyásánál és a Visztulánál a megfelelő erőkkel rendelkezésre álló lovasság rendkívül hasznos működést fejtett ki csapataink előnyomulása alkalmával. Egy hadsereg frontja olyan széles, hogy az egyes pontokon keletkezett hézagokat majdnem minden esetben a gyorsan odadobott lovassággal töltik be. Az üldözési harcokban a lovas divíziók még hatásosabb módon érvényesülnek. A Bug és Visztula közti hatalmas szakaszon a lovasság szerepe ugyanaz, mint a Visztula balpartján volt. Csakia megfelelő erősségű lovasságokkal segítségével sikerült az északi irányban előrehaladó front legszélső balszárnyának már tegnap megszállani Ustilug községet. Wladimir Wolynskijél keletre is

lovassapataink meglepő fellépése fákeste meg a visszavonuló oroszok pusztító munkáját.

Leleplezett orosz rágalmak.

Hága. Most érkezett ide, megkésve, a Washington Post című lap július 5-iki száma, amely szenzációs leleplezéssel szolgál az orosz sajtómanőverek kulisszatitkaiból.

Megírja a Washington Post, hogy a washingtoni orosz követségek kommunikéket küldtek az amerikai lapokhoz, amelyekben azzal akarják magyarázni az osztrák-magyar és a német hadsereg fényes sikerü galiciai offenzíváját, hogy meg nem engedett eszközökkel harcoltak. A kommuniké szerint az osztrák-magyar és német hadvezetőség a fogolytáborokból orosz foglyokat vitet a frontra és azokat csapataink előtt felállítva tévedésbe akarta ejteni az ellenséget, azt a látszatot keltve, hogy az oroszokkal szemben orosz csapatok jönnek.

A Washington Post megjegyzi, hogy ez otromba és állásító hazugság, amilyent még sem a világháború, sem a világsajtó nem produkált eddig. Megjegyzti azt is, hogy a kommunikére sem a német, sem az osztrák-magyar washingtoni nagykövetség nem adott ki cáfolatot, mert méltóságukon alul valónak tartják, hogy az ilyen aljas sajtómanőverrel vitába elegyedjenek.

Az amerikai közvéleményben nagy hatást keltett a Washington Post leleplezése.

A titkok városa.

Milano. A Stampa pétervári tudósítója a következőket írja a lengyelországi harotéri helyzetéről: Varsó feladását az orosz közvélemény nem fogadta meglepetéssel, mert jól tudta, hogy Lengyelország fővárosának megtartása katasztrófával fenyegette volna a Visztula és Bug között lévő orosz hadsereget. Bizonyos, hogy Nikolajevics M. k. nagyherceg nem szánta volna magát erre az utolsó lépésre, ha az abszolút szükségesség esete nem merült volna fel. Az ellenségnek drágán kell majd maglizetnie a Varsó bevételével elért politikai sikert.

Ugyanennek a lapnak londoni levelezője azt jelenti, hogy az Oroszországtól elvágott Varsó a titkok városa. Nem lehet tudni, milyen eseményeket rejteget ott a jövő. Nagyon valószínű, hogy a nagyhercegnek sikerülni fog, hogy hadseregének legnagyobb részét biztonságba helyezze.

Urbán Iván báró főispán hivatalában. Három heti meyházai pihenés után vasárnap hazatér Aradra Urbán Iván báró főispán, hétfőn pedig hivatala vezetését is átveszi, bárha a három heti távollét alatt is állandóan személyesen intézte fáradhatatlan tevékenységgel Meyházáról a személyes kötétt ügyeket.

„A vitéz aradi harminchármasok“ A Városi kávéházban ma este a Vörös Kereszt javára sikerült hangversenyt adott a 33-asok zenekara Zellner Sándor karnagy vezetésével. A hangversenynek egyik érdekes száma volt egy új induló, amelyet a háziesred hős katonáink dicsőítésére, „A vitéz aradi 33-asok“ címmel Szohner Sándor polgári iskolai tanár írt, aki most a háziesredben teljesít szolgálatot Aradon képlári rangban. Szohner, aki már kisebb zenedarabokkal adott bizonyosságot muzikális tehetségéről, harminchármas indulójával, amelyet Zellner karnagy dirigálásával a zenekar pompásan adott elő, szép sikert aratott. A hangverseny jótékony célra jutó jövedelme ezúttal is jelentős összegű.

Panamázás nélkül.

Hadsergyszállító aradiak.

(Erdekes adatok. — Hömpölygő milliók. — Aradon is próbálkoztak a temesvári vesztegetők.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 7.

Amióta mintegy másfél évtizeddel ezelőtt Arad az itt elkövetett jelentősebb hivatali visszaélések, banksikkasztások révén az országos érdeklődés középpontjába került, azóta a magyar közgazdasági világban nem a legnagyobb nimbusz övezte ezt a várost. Kereskedelmi, gyári körökben Budapesten gyakran ilyen kijelentéseket kellett zsebre venni az aradi iparosnak kereskedőnek:

— Arad pakfon-város. Ott napirenden vannak a sikkasztások, csalások, szökések. Homokra épített város Arad, nincs szilárd bázisa, a legelső gazdasági vihar össze fogja dönteni. Nézz meg Arad a közeli szomszédjait: Temesvárt és Szegedet, a délvidéki és alföldi metropolist. Azoknak a fejlődéséhez nem tapad panama, vagy csalás, azok a szoliditás mintaképei. Az ottani kereskedőkkel, iparosokkal, gyárosokkal örömmel kerül üzleti összeköttetésbe Budapest minden pénzembere.

Ez a lesújtó kritika tíz esztendőig szinte refrénszerűen tört vissza. Az öt évvel ezelőtt kezdődött gazdasági válság azonban kétség-telenül bebizonyította, hogy Aradot teljesen indokolatlanul érte a kicsinyítő bírálat, mert ez a város rázkódás nélkül állotta ki a tűzpróbát, megingathatlan maradt az értékpusztulásnak abban a keserű korszakában, amikor pénzintézetek és évszázados kereskedelmi cégek könnyedén összeomlottak nemcsak a szomszédos Szegeden és Temesváron, hanem Budapesten, Bécsben és a világpiacon nevezetesebb pontjain is. Amikor napirenden voltak az országban a bukások, Aradon alig egy-két eső-dőt rendeztek el és a Benoid gyár válságán kívül számottevő eset nem történt. A Benoidnál sem igen ért kár mást, mint néhány nagytőkést. Amikor a hozzánk közel álló ama nagy városokban, amelyeket példa gyanánt állítottak eléink régebben, kínos bankbukások recessztek meg a gazdasági helyzetet, a kívül állók bizalma Arad felé fordult és elismerték piacunk kiválóságát, honorálták a szoliditást, a zajtalan törekvésben rejlő erőnkezt.

Elkövetkezett aztán a világháború és néhány száz telhetetlen, falánk, kapzsi nagytőkésben feltámadt ama vágy, hogy minél nagyobb mohósággal — ha kell tisztességtelen eszközökkel — hirtelen milliókát szerezzen. Mint ismeretes, féktelenségüket szigorú új törvényekkel a parlamentnek sikerült ellensúlyozni. A hadsereg-szállító visszaéléseit megöröklő törvény meghozataláig, azonban tulságosan merész volt igen sok líferáns s ezek fölött Budapesten, Szegeden, Temesváron, Szatmáron, Debrecenben mostanában hozta meg ítéletét a bíróság. Az aradi bíróságnak nem kell foglalkozni a hadsergyszállítási panamákkal, csalásokkal, vesztegetésekkel, mert nálunk a háború tizenkét hónapjában nem követtek el bűnöket, a hadsergyszállítókat.

Emlékezhetünk rá, hogy a háború legelején az ország itthon maradt lakosságának nagy része átalakult hadsergyszállítóvá. Akkor még szabad volt az ügyvédnek is eszokoládét szállítani, csak a megrendelt minőséget tudja líferálni és ne csaljon. Aki tisztességesen dolgozott, megkereshette a maga normális polgári

hasznát és ha a földbirtokos fehérneműt szállított is, az nem válhatott szegényére, ha egyébként korrektül bonyolította le az üzletet. Az aradiak — épp úgy mint a szegediek, a temesváriak, vagy a kassaiak — természetesen szintén igyekeztek hadsergyszállításhoz jutni. Igyekeztek, de nem két könyökkel és nem inkorrekt eszközök segítségével. És így is elég tekintélyes mennyiségű szállításra kaptak megbízást. Persze az összes jelentkezők nem részesülhettek a szállításból és ez az oka annak, hogy nálunk is vannak elégedetlenkedők. Azonban ezek a duzzogók nem igyekeztek tisztességtelen uton célhoz jutni, hanem vártak az újabb szállítási alkalomra. Ezt a szerénységet aztán mosolyogva nézték le nemcsak Szegeden és Temesváron, de még Bécsben is. Hegyi Albert, az aradi Erber és Fleischman cég főnöke tavaly őszön az osztrák fővárosban járt üzleti ügyben. Az ottani üzletbarátja megkérdezte:

— Hát ön szal a nagy üzlettel Aradon keres-e sokat a hadseregtől?

— Egy fillért se kerestem — mondta Hegyi.

— Akkor maguk aradiak naiv és éhbetetlen emberek. Ki kell használni az ilyen alkalmakat.

Az aradi kereskedők ki is használták a konjunkturákat, de mindig a korrektség határain belül és megelégedtek a kevés, de tiszta kézzel szerzett profittal. Aradon is lehetett volna még többet keresni a hadsergyszállítással, ha az illetők nem ragaszkodnak a reális üzleti számításokhoz, hanem egészen olcsó árakat szabnak. Számos üzletember így gondolkozik a katonai szállításokról:

— Olcsóbb ajánlatot teszek, de nem szállítok olyan minőséget, amilyent ígertem. Hiszen a mostani nagy rumliban nem igen veszik azt észre.

Aradon nem így számítottak a kereskedők, iparosok. Példa erre, hogy egy itteni katonai parancsnokság ugynevezett gyalogsági kézi szerelvényekre hirdetett pályázatot. Egy prágai cég olcsóbb ajánlatot tett, mint az aradiak. Hogy a jelentékeny fuvarral súlyosított árut miképpen tudja aztán pontosan kiszolgáltatni, nem hallottam róla. Lehet különben, hogy meg se kapta a szállítást.

A legnagyobb hadsergyszállító Aradon

kétségtelenül azok, akik gyárüzemeket tartanak tenn. Ezek között legelső helyen áll az automobilgyár (Marta), amely a háború első esztendejében tíz millió korona értékű rendelést kapott, de ezt még nem bonyolította le egészen. A gyárban éjjel-nappal dolgoznak. Többek között sok teherautót literáltak. Ez évben egy millió koronát fektetett be a cég a gyár új gépeibe.

A Weitzer-féle vaggongyár körülbelül egy millió korona értékű rendelés birtokába jutott és gyártmányainak tüzéség nagy hasznát látja.

A gyár most négyszáz munkással többet foglalkoztat, mint béke idején.

A Hungária pamutgyár, amely tudvalevőleg a Neuman Testvérek cég alapítása, csak a háború negyedik hónapjában tudott katonai szállításhoz jutni. Azóta azonban szakadatlanul folyik a kalikó-anyag és a kész tehernemű szállítása. A rendelt mennyiség értéke majdnem egy millió korona. A tehernemű elkészítésénél a gyár mintegy 250 munkásnót foglalkoztatott, akik otthon dolgoztak. Ez a munka azonban néhány hét múlva megszűnik, ami súlyosan fogja érinteni a munkára szorult szegény családokat. A gyár újabb rendelést szeretne kieszközölni, de, hogy sikerül-e, kétséges, mert a különböző katonai raktárakban jelenleg elég tehernemű fekszik és emiatt a már régebben megrendelt áruk átvételét is elhalasztja a hadvezetőség.

A gyárak sorában ezután a Weisz Márkus és fiai szeszgyára, majd a Hendl Ödön, Vuiku J. Maxim, az Arad-Csanádi Vasutak gépműhelye és Rudkovszky Ferenc ipartelepe következik, amelyről szintén sok ezer ágyutöitelek vándorolt a front felé. A rendelt anyagok értéke több ezer korona.

Az aradi malmok

szállítottak legtöbbször a katonaságnak a Marta után. A malmok között természetesen legelső helyen áll a Neuman Testvérek hatalmas malomtelepe, amely teljesítőképesség dolgában az ötödik helyet tölti be az országban. A malom napi őrlekedését a szakemberek hasonlíthat vagonra teszik, ha éjjel-nappal működik. A cégtől szerzett adatok szerint azonban a malomnak nincs ilyen nagy kapacitása, amint szaknyelven mondani szokták. A Neuman-malomban a háborús esztendőben megszorított nappali üzemmel dolgoztak és átlag naponta nyolc vaggont, (vagyis nyolcszáz métermázsát) őröltek meg. A cég nemcsak az aradi, hanem más helyőrségek számára is dolgozott. A rendelés teljesítése úgy történt, hogy a hadsereg adta a gabonát, amelyet a malom liszté dolgozott föl. A rakvirálás elrendelése után a gabona az Országos Gazdasági Bizottság útján érkezett. A Neuman Testvérek cég tehát ugynevezett bérőrlést végzett és maga nem adott gabonát a hadseregnek. A legnagyobb munka a múlt év őszén folyt, a legkisebb pedig az idén tavaszkor.

Itt említem meg, hogy a cég szeszgyára is szállított a hadseregnek. Azt azonban Aradon nem tudják megállapítani, hogy mennyi szesz jutott a katonaságnak az itteni gyárban előállított mennyiségből. A kész anyagot ugyanis az országos szesz intézőség vette át és elosztotta a szükséghez képest a különböző üzemek között.

A Széchenyi gőzmalom részvénytársaságnak napi nyolc vaggon (800 m. mázsa) őrlekedése van, ha teljes üzemmel dolgozik. A megörölt és elszállított mennyiség harmincezer-hatszázhusz métermázsas.

A Sasmalom, amelynek illeti Adler Andor a tulajdonosa, napi két vaggon (200 métermázsas) kapacitással bír. A malom négyszázötvenezer korona értékű lisztet szállított a katonaságnak.

Az aradi sertésbirtokosok darálója szintén kapott kisebb megrendelést a katonaságtól. Ez a telep inkább tengeri földolgozásával foglalkozott.

Bizonyára érdekli a közönséget, hogy mennyit fizet a katonaság a malmoknak az őrlésért? Az elmúlt évben métermázsankint négy koronát kapott a malom, az újabb kormányrendelet azonban egy métermázsra gabona megőrléséért négy korona husz fillért állapított meg. Szakfőriak állítása szerint ebből a malom-őrlésnek az összes költségek levonása után egy korona ötven fillér marad tisztán. Ha tehát egy malom naponta például ezer métermázsát őröl, akkor mindennap ezerötzszáz korona tiszta haszna marad.

A nagykereskedők

közül tudomásom szerint fűszert és gyarmatárut kizárólag a Nagy-Farkas cég szállított és ennek értéke egy év alatt négyszázezer korona volt.

A nagykereskedők közé kell sorolni a gabonakereskedőket is, akik a háboru első négy hónapjában igen nagy mennyiséget liferáltak a katonaságnak. Tudvalévő, hogy a kormány csak ez év elején rendelte el a rekvizitációt és akkor állapította meg a gabona maximális árát is. Addig a kereskedők és a termelők úgy adták el a gabonát, ahogyan lehetett. A hadsereg jobbjára kereskedők útján fedezte gabonaszükségletét. Steiner Ferenc 6-800 vaggont, Goldschmidt Sándor és Mihály ugyaneennyit, Nemes Géza 4-500 vaggont, Löbl Gyula, Funkelstein József és az ujaradi Weisz Adolf majdnem ugyaneennyit. Jellemzi az aradi gabonakereskedelmet az, hogy egyesek ráfizettek néhány szállítmányukra, mintsem illegális módon korrigálják elhibázott számításukat.

Itt említendő még a borszállítmányok is, amelyekben szintén jelentékeny forgalom volt. A Domány József cég például mintegy százezer korona értékű bort küldött szét különböző katonai parancsnokságok rendelése alapján.

A Bing Ede-cég direkt a hadseregnek keveset szállított. Ellenben ügynökök közvetítésével jelentékeny mennyiség jutott tőle a katonasághoz. A cégnek ugyanis kényelmesebb volt az ügynökkel, mint a katonai raktárral tárgyalni. Erdekes megemlíteni a Bing és Löbl cég megfigyelését.

— Ugy tapasztalom — mondta a cég egyik tagja — hogy a katonaság a borkereskedő megkerülésével inkább direkt a termelőtől szerzi be borszükségletét.

Főlemlítendő még, hogy szénát és egyéb takarmányt Weisz Dávid, Klein Bernát és Szűcs Pál nagy mennyiségben szállított.

Vegyes szállítmányok.

A kisiparosok, kiskereskedők némelyike nem tudja megérteni, hogy a hadsereg miért bizza meg munkával szívesebben a gyárost, vagy a nagykereskedőt? Pedig nagyon egyszerű a dolog magyarázata. A szállítmány átvétele és elszámolása sokkal egyszerűbb ott, mint a kisüzemeknél. Emellett pedig a kis ember nem várhat a pénzre annyi ideig, mint a nagytőkével rendelkező gyáros. A hadsereg-szállítások díjait ugyanis gyakran egy év múlva utalja ki a kincstár. Hogyan várhat ilyen sokáig a napról-napra élő kisiparos? Hónig Ottó aradi szivattyú-készítő például még most se kapta meg a múlt évi augusztusban végzett katonai munkadíját. A gyárosnak nagy összegek állanak rendelkezésére és nyugodtan várhat. Pedig a kisiparosok milyen szívesen dolgoznak „a fiaiknak,” — a mint ők mondják. Az aradi kereskedelmi és iparkamara a múlt hónapokban szervezte a kis szabókat egyenruhák készítésére. A jó magyar vidékeken ilyen kijelentéseket tetik a szabók:

— Szívesen megcsináljuk mi az egyenruhákat és olyan jól megvarrjuk, hogy nem lesz panasz. Nem kell nekünk haszen se, csak hogy a fiaink jó mundurban harcolhassanak.

Azóta már dolgoznak is a jó mundurokon az egyszerű emberek.

Amíg a hadügyminisztériumban át nem szervezték a hadsereg-szállítások módszerét, addig tudvalévőleg mindent szállíthatott bárki. Így jutottak tizenhatezer garnitúra egyenruha szállításához a Kornis Testvérek aradi terménykereskedők. Az un'ormisokat aztán a Martits és Pák cég, meg Huppert Henrik szobó készítette több száz munkás foglalkoztatásával. Kornisák állítólag garnitúráként tíz koronát kerestek tisztán, amit senki se sajnál tőlük, mert kifogástalan munkát produkáltak segítő-társaikkal együtt. Másutt tudvalévőleg abból keltek ki a legnagyobb bajok, hogy nem szakmabeli cég vállalta a katonai szállítást. Arad ebben is kivétel, mert innen hibátlan munka került ki még így is. Vörös Henrik földbírtokos és vállalkozó lovakon kívül ügyfelszerelést is szállított és az utóbbi épp oly megfelelő volt, mint az előbbi.

A Jellinek és Schlesinger fakeskedő cég katonai barakkokat készít Aradon. Eelőtt ezt a munkát osztrák cégek végezték. Az aradi barakkokon sok kisiparos keresett.

Müller J., Koch Sándor, Glück Károly, Sztojakovics Milán, Hoffmann Ottó, Guttman Samu szintén a szakmájukba vágó cikkeket liferáltak az aradi helyőrségnek.

Figyelemkeltő Braun Gusztáv vendéglős esete. Ő látja el élelemmel a sebesült-kórházat. Békéidőben kötött szerződést és most nevelésesen alacsony áron kénytelen az anyagot szállítani. Szívesen megszabadulna a ráfizetéssel járó hadsereg-szállítástól, de nem lehet. Jól esik, hogy a sok csaló kárházi élelmező közül Aradra egy se jutott. A tisztességes ember inkább a pénzét veszti, mint a becsületét.

Az aradi bakkanesszállító kisiparosok száma megszaporodott a háboru alatt. A mozgósítás óta Aradról, mintegy negyvenezer pár jutott katonáinknak. A lábbelikészítő csoport-vezetők: Aradi Cipészek Termelő Szövetkeze, Krizsán Dezső, Forgács József, Koncsok Lajos. Összesen vagy ötven aradi cipész készít katonai lábbeli. A bakkanesok átlagos ára 24-25 kor., a rövidszáru esztrák 32-36 kor., a dragonyosé 44 kor., a huszáré 45 kor. páronként.

Resch Ferenc tábornok és Hegedüs Ede nyilatkozata.

Nyilatkozattételre kértük fel a jelenlegi és volt katonai állomásparancsnokot, a kik hivatalból ellenőrizték az aradi katonai szállításokat.

Resch Ferenc vezérőrnagy így nyilatkozott:

— Aradon vannak olyan gyárak, a melyek katonai felügyelet alatt állanak; ezeknek a szállításait én nem ellenőrizem, mert a kész gyártmányokat nem az aradi anyagraktár veszi át. E gyárakat és ipartelepeket én csak katonai szempontból ellenőrizem, azt figyelem csupán, hogy a katonai fegyelem nem lazuk-e meg a munkások között.

— Az aradi raktárba történt beszállításoknál ellenőrizzük a megrendelt anyagok minőségét; ha valamely cikk nem felel meg az előírásnak, az átvadó katonai közeg jelentést tesz nekem, hogy az eljárást indítsam meg. Kijelenthetem azonban, hogy azon idő alatt, mióta én állomásparancsnok vagyok Aradon, nem vált szükségessé semmi-

féle komoly vizsgálat megindítása, mert a szállítmányok kifogástalanok voltak. Névtelen feljelentések természetesen szép számmal érkeztek hozzám, meg is indítottam az eljárást, de minden alkalommal kiderült, hogy a gyanúsítás alaptalan volt és az alattomban bujkáló egyén csak nekünk okozott szükségtelen munkát. Az a véleményem különben, hogy a ki névtelenül gyanúsít, annak ritkán lehet bűnt adni. A korrekt polgár nem bujkál az alagutakban. Azt is kijelentem, hogy a szállítások körül én nem is tűnök el inkorrektiséget, mert ha a legcsekélyebb tisztasságtelenség tudomásomra jutna, azonnal megrögzöm azt.

Hegedüs Ede alezredes tárparancsnok, aki mint aradi katonai állomásparancsnok majdnem egy esztendőig ellenőrizte az aradi helyőrség számára történt szállításokat, a következőket mondta:

— Az aradi hadsereg-szállítók a legnagyobb elismeréssel terheltek fogot, mert korrektégüket min'aszerűnek találtam amíg velük hivatalos összeköttetés m volt. Aradról, aradi cégekől jelentékeny mennyiségű különböző áru- és iparcikkekkel kapott helyőrségünk. Amíg nem rendelték el a gabona rekvizitációt, addig a gabonakereskedőtől sok anyagot kaptunk és mindég meg voltunk elégedve. A malmok, a fűszernagykereskedők, a mészárosok, a hentesek kifogástalan portókat szállítottak. Csak egyetlen-egyszer voltam kénytelen visszatéríteni egy aradi cég tea küldeményét, mert nagyon szemétes volt. Atrostálás után azonban használható lett. Tisztasságtelen dolgról azonban az aradi szállításokkal kapcsolatban beszélni se lehet. Szállítmányaikat természetesen mindig pontosan ellenőriztük, felülvizsgáltuk, de kifogásolni valót nem találtunk. Érdekes, hogy egyszer nagyon sürgősen szükségünk volt katonai pokrócokra és egy aradi cégtől gyors ajánlatot kértünk. Annyi időnk már nem volt, hogy minden darabot megvizsgáltsunk, mert a küldemény továbbítása halasztást nem szenvedhetett. Néhányat azonban találmra kivettünk és megvizsgáltattam, később aztán valamennyi utólagos vizsgálat alá került, de egyetlen darabot se kellett visszaadni belőle. Ez az igazi kereskedői korrektség. Magamilltem még, hogy amikor a pokrócok beszerzésének híre ment, Temesvárról az azóta fogházban lévő Dornhelm társaság egyik megbízottja átjött és magával hozta Rác Gyula hadnagynak, szintén leteröltötött raktárparancsnoknak ajánló levelét és vállalkozott rá, hogy az újabb szükségelt ötezer darab pokrócot szállítani fogja. Mindjárt mintát is hozott. A pokrócot megvizsgáltattam és megállapították, hogy bár darabonként 50 fillérrel drágább volt, mégis meg se közelítette az aradi cég által szállított pokróc minőségét. Az ilyen unszolid cégtől persze tartózkodtunk. Általában mondhatom, hogy igen jelentékeny összegű katonai szállítások bonyolítottak le Aradon, de a legszegényebbtől a leggazdagabbig valamennyi cég példáját adta a korrektségnek. Hallottam, hogy a városban azt suttogják, mintha egy aradi kereskedő cég tízezer koronával megvesztegetett volna egy őrmestert, és ezt az a tisztet lefőtötték. Szíveskedjék megírni, hogy ebből egy szó se igaz.

A nyilatkozatban kifogásolt tea-szállítmány — tudomásom szerint — egy aradi nem nagy fűszerkereskedésből származott. A háboru leg- elején, amikor a vasuti közlekedés szünetelt, az illető cég megbízást kapott az aradi katonai parancsnokságtól, hogy sürgősen szerezzen be teát. A cégfőnök autóbilit bérlet és azzal fel-

utazott a fővárosba. Ott különböző üzletekben beszerezte a kívánt teamennyiséget és autót elhozta Aradra. A nagy sietségben persze nem vette észre, hogy egyes üzletekben kévert teát adtak neki.

Idekivánczik még az az adat, hogy az aradi katonai anyagraktár vezetője *Menniges Oszkár* élelmiszeri főtiszt, aki a beszállított küldeményeket a kincstár érdekeinek szigorú megvédésével mindig lelkiismeretesen ellenőrizte.

Az összehordott adatok és a kompetens férfiak nyilatkozatai kétségtelessé teszik az aradi kereskedelem és ipar szoliditását, normális haszonnal törekvő tisztességét. Vajha az illetékes fórumok azzal honorálnák ezt a dicséretes korrektséget, hogy a katonai és általában a közszállításoknál az aradi gazdasági piacot teljesítőképességének megfelelő megbízásokhoz juttatják.

Bolgár Lajos.

Kétszáznegyven millió korona osztalék — nyolc részvényesnek.

(Kétezernégyszáz percentet kamatozó részvénytőke. — Amerika legnagyobb autógyára a háborus esztendőben.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 7.

Szemel káprázató az a kincs, amelyet az entente államai az amerikai gyárak páncélszekrényeibe öntenek a háboru folyamán. Minden valamirevaló amerikai gyár francia, angol, orosz hadifelszereléseken dolgozik egy esztendő óta és mérhetetlen mennyiségű gránátot, srappelt, fegyvert, ágyut, tengeralattjáró hajórészt, autót szállítottak át az Unió óriási gyártelepeiről az ocean innenső partján hadakozó entente-seregekhez. Nem osodálatos tehát, ha a rengeteg aranyu hadseregállítás millióiból tébolyító kincsek halmozódnak össze a chicagói, pittsburgi, clevelandi, detroiti páncélszekrényekben és az autógyárak, a srappellőzőnt zúdító acéltelpek, rekordosztalékot fizetnek részvényeseknek.

Minden európai képzeletet felülmúl azonban az a hihetetlen osztalék, amelyet Amerika leghíresebb autógyára a Ford Motor Company fizet részvényeseknek. A Ford-gyár rengeteg kiterjedésű telepén állítólag minden harmadik percben teljesen kész vadonatúj autó gördülhet elő a műhelyekből. Julius 31-ig — tehát az első háborus esztendő végéig egyedül a Ford-gyár összesen 350.000 autót állított elő. A háboru hónapjai alatt készült autók természetesen túlnyomó részben külföldre mennek: az entente hadseregeit segítik az amerikai szemforgató wilsonista semlegesség nevében. A háboru első tíz hónapjában 8580 teherautót és 14641 személyszállító gépet szállítottak el az Egyesült-Államok kikötőiből összesen harminchat millió dollár értékben. Az utóbbi hónapokban azonban aránytalanul nagyra nőtt az autó-export és már az idén májusban 2267 teherautót és 3078 személyszállító kocsit küldtek az amerikai autógyárak a francia és angol seregeknek.

Ebből a háborus véres pénzéből gyűlték össze a hihetetlen tömegű milliók a Ford-gyárnál, amely olyan osztalékot fizet ezidén, hogy még a gigászi számokhoz szokott Amerika is belesikered. A Ford Motor Co. háborus esztendője ötven millió dollárt meghaladó tiszta nyereséggel zárult. Ebből negyvennyolc millió dollárt vagyis kétszáznegyven millió koronát a részvényesek között osztanak föl. Magában véve is horribilis összegű ez a dividenda, azonban még nagyobbá nőnek a számai, ha meggondoljuk, hogy ezen a „tiszta nyereségen” (amelyből nálunk elsőrangú nagybankok alap, tartalék, külön tartalék tőkái kitelnének) összesen nyolc ember osztozik. És ami szótán amerikaiasan szédítővé teszi ezt az üzleti eredményt, az a Ford-gyár tőkéje. Nem szabad azt gondolni, hogy a Detroit-ban levő hatalmas gyár talán milliárdra vagy csak százmillióra

menő alaptőkével kereste meg ezt a negyedmilliárdos évi nyereséget. Nem. A Ford Motor Co. alaptőkéje mindössze két millió dollár (tiz millió korona), tehát ez a „kis” alaptőke ezidén kerekén kétezernégyszáz percentet jövedelmezett! A horribilis kamatozás hatása alatt a gyár tőkéjét most száz millió dollárra, azaz fél milliárd koronára emelik föl és ezzel az Unio legnagyobb tőkéjű részvénytársasága lesz a Ford Motor Co. Ilyen óriási részvénytársaság csak még egy van Amerikában is, a hatszáz millió korona alaptőkével rendelkező United States Rubber Co.

Az amerikai autóipar óriási lendületű fejlődéséről mi sem szól beszédesebben, mint a Ford Motor Co. növekedése. 1913-ban száz ezer dollár alaptőkével alakult a detroiti gyár. Öt évvel később két millióra emelték a tőkét, most pedig megszázaszorozódik az alapítási tőke. A negyedmilliárdos osztalékban a következő részvényesek osztozkodnak:

Ford Henry a társaság alapítója és elnöke, aki a 20.000 részvényből a majoritást 11.700 részvényt tart a kezében és a dividende 58,5 százalékát kapja összesen tehát kétszáznegyven millió koronát. Cousins James alelnök 2280 részvénye után huszonhat milliót; Gray Dávid 2000 részvény kamatában huszonnégy milliót; Dodge F. John, Dodge E., Horace, Rackham H. Horace és Anderson W. John, akiknek 1000—1000 részvényük van, fejenként tizenkét millió korona osztalékot vehetnek föl és a legkisebb részvényesnek: Cousins alelnök fiának, Cousins R. V.-nek is jut 20 részvénye alapján „csékély” 240.000 korona.

Nem kell azonban azt gondolni, hogy a Ford gyár megolvashatatlan millióit csak a nyolc részvényes teszi páncélszekrényébe. Részesülnek — amint ez ismeretes — a gyár tiszta jövedelméből a régi, állandó munkások is, sőt a vevők is. A Ford Motor Co ideai közgyűlése tizenhat és fél millió dollárt szavazott meg arra a célra, hogy a gyár eddigi vevőinek — akik régebbi típusú Ford kocsik birtokában vannak — a kocsi értéke arányában 40—60 dollárt juttassanak.

Az ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	—	257
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	—	151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	—	151
Nyomda	—	151

Szökött katona

az oroszok bérenc ujságírója.
(Kavarodas egy csomó politikai poton körül.)

Závirati tudósítás.

Bukarest, augusztus 7.

A román politikai körökben néhány nap óta egy lovagias ügy a szóbeszéd tárgya. A történet központjában egy erdélyi román, valami *Taslananu* áll, aki a háboru elején az osztrák-magyar hadseregben szolgált, megsebesítten került vissza a fronttól a falujába, ahonnan felgyógyulása után Romániába szökött. Itt mint heccujságíró a ruszofil propaganda sajtójának szolgálatában állott. Ez a *Taslananu* olyan hallatlan szemtelenséggel üzte új mesterségét, hogy *Carp Péter* komoly és józan lapja, a *Moldava*, végül is megsokalván a dolgot, erőlyesen rendentásította.

— Egy hazaárulónak — írta a *Moldava* — aki az osztrák-magyar hadseregből a háboru közepette szökött meg, szerényebben kell viselkednie és hagynia kell, hogy Románia sorsáról a román politikusok gondoskodjanak.

Taslananu ezt a jól megérdemelt dorgálást egytorolta meg, hogy goromba cikkben intézett támadást *Arion Virgil*, a *Moldava* szerkesztője ellen. A megsértett szerkesztő elküldte segédeit *Taslananu*-hoz, aki, ahelyett, hogy elégtételt adott volna, segédei útján azt kérdezette *Arion* segédeitől, vajjon tudják-e ők, hogy felüket *Filipescu* árulónak, *Kalimachi* herceg gazfickónak nevezte. *Arion* segédei megtagadták a válaszadást, mert ebben elégtételadás alól való kibuvási kísérletet láttak és nyílt levelet intéztek *Arion*-hoz, amelyben eljárásukat megmagyarázzák. Kijelentik azt is, hogy már eleve helytelennek tartották azt, hogy olyan emberrel szemben, mint *Taslananu* lovagias ügybe ereszkedett.

Kijelentik azt is, hogy a *Filipescu* és *Kalimachi* vonatkozó dolgokat nem óhajtják érinteni egyrészt azért, mert a kérdéses kifejezések a klubban, szóvita közben hangzottak el, amelyekre *Arion* ugyanugy válaszolt, másrészt pedig mert ezek a két urra nézve igen kinos emlékeket keltenének. Ugyanis *Kalimachi* herceg *Botosániban* egy *Arapu* nevű embertől pofonokat kapott. *Filipescu* pedig *Galacban* egy *Makri* nevű ember szintén „szájvágta”, anélkül, hogy e két ur megsértőitől elégtételt kért volna.

Ehhez a nyílt levélhez *Arion* még egy levelet ír a *Moldavába*, melyet így végez be:

— *Taslananu*, a szökött katona nem tudta felfogni, hogy egy ártatlanul megsértett embertől vagy bocsnatot kell kérnie, vagy a sértésért helyt állania. *Taslananu* egyiket sem tette. Ugy látszik, megint széthámozott. *Taslananu* ur nem verekszik: a dezertőrök lelke ől benne. És most mutatja meg, mennyire teljesen nem érezte jogosnak, hogy a *Galiciában* hőtesen és dicsőn küzdő román ezredben harcoljon, azok között, akik ott a hazáért és nemzetért meghalnak.

Arion és segédei ezzel befejeztnek tekintik a *Taslananu*-ügyet.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az Aradi iparosok hitelszövetkezetének közgyűlése. Az országos központi hitelszövetkezet, amelynek az aradi iparosok hitelszövetkezte is tagja, a háborus viszonyok miatt csak most küldhette le hivatalos közegét a szövetkezeti munka revidálására. Miután *Fodor* főellenőr az 1914-ik évi ügykezelést rendben találta, a szövetkezet igazgatósága a közgyűlés napjára augusztus hó 15-ikét tűzte ki és már azét is küldte a meghívásokat. A szövetkezet üzletköréhez mérten igen szépen vette ki részét mindkét hadikölcsön jegyzésénél, és dacára a háborus évnél 4 $\frac{1}{2}$ -ot fizet osztalékul. A közgyűlés az ipartestület székházában, saját helyiségében lesz délelőtt 10 órakor.

Erzsébet királyné szalonkocsiján érkezett a trónörökös pár Budapestre.

— Károly Ferenc József főherceg harotéri sikereinkről. — A főváros hódolata. —

— Az Aradi Közlöny fővárosi tudósítójától. —

Budapest, augusztus 7.

Zászlódiszbe öltözött a főváros. A varsói és iwangorodi győzelmes csaták örömeire kitűzött zászlók még újabb sokasága csatlakozott a háromszíni lobogóknak. A körutakon végig a Rákóczi-úton, a Kossuth Lajos-utcán és az egész hősök útjain ünnepi dísz várta a trónörökös párt. Már tíz óra táján zajosak, élénk volt az utcák, a Baross-téren már tömegek álltak, az ablakokban is feszült, izgatott figyelemmel várták Károly Ferenc József főherceget és hitvesét, Zita főhercegnőt.

Kerek egy esztendeje, hogy a trónörökös pár utóljára itt volt. Mint akkor, most is a királyi palota krisztinavárosi szárnyában berendezett lakosztályában laknak.

A kíséret tagjai.

Lobkowitz Zdenko herceg, kamarai elöljáró, gróf Thun-Hohensteinné főudvarmesternő, gróf Nostitz-Rieneckné udvarhölgy, Ottubay Károly vezérkari százados, Vander Straaten gróf, Ledochoweky gróf alezredes, Hunyadi József kapitány, továbbá Gross Győző főhadnagy, a főherceg titkára és Fischer dr. kormánytanácsos, udvari orvos, Prilaszký Károly udvari tanácsos, udvari gazdasági igazgató és Renglovics udvari gazdasági tanácsos már ma reggel megérkeztek Budapestre.

A trónörökös pár utazása annak a nemes kegyeletnek is adóz, amelylyel még ma is, minden magyar szív fordul, a néhai Erzsébet királyné dicső emléké felé.

Erzsébet királyné kocsija.

A Máv. északi főműhelyének telepéről tegnap tolatták ki azt a szalonkocsit, amelyet Erzsébet királyné használt és amelyen azóta senki sem utazott. A kocsit tegnap Bécsbe vitték és ma azon érkeztek meg a magyar fővárosba, ahol a megdicsőült királyné is annyi szép és boldog órát töltött.

Fogadtatás a pályaudvaron.

A keleti pályaudvaron nem volt ünnepies fogadtatás. Az üdvözlésre csak Bárczy István polgármester, Boda Dezső főkapitány és Lihienhoff-Adelstein Godwin vezérőrnagy, várparancsnok és Marenzi Ferenc gróf honvédségi helyettes főparancsnok jelentek meg.

Egy perccel a vonat érkezése előtt Bárczy és Boda leveszi kucsmáját fejéről. Odalép hozzájuk Marenzi tábornok, néhány szót vált velük magyarul. Egyszerre sugdosni kezdik:

— Itt a vonat.

A következő pillanatban, pontosan 11 óra 50 perckor már hallatszik a trónörökös pár vonat mozdonyának pöfögése. Közvetlenül ünnepi esend.

Berobog a vonat, a mozdonyon két címruhás ur szalutál a perrenon álló vasúti tisztviselőknek. A mozdonyhoz kapcsolt paklikon után következő vagonban Tojnay Kornél államvasúti elnökgazdát díszmagyarban és Otner ükötvezető szakmunkában már a lépcsőn áll, hogy még a vonat megállása előtt leugorhassék.

A harmadik kocsiban jött a trónörökös és Zita főhercegnő. Mikor a vagon lépcsőjén Zita főhercegnő alakja megjelent, lelkes éljenzés hangzott fel a pályaudvaron. A fogadta-

tásra megjelent előkelő urak néma meghajlással üdvözölték a trónörökös hitvesét.

A következő pillanatban Károly Ferenc József mosolygó arccal lépett le a lépcsőről. Ezután Zita főhercegnő, a ki fekete selyem palotát és fehér kalapot viselt, gyönyörű himzésű fehér napernyőjével a férje mögé állt.

Cercle a pályaudvaron.

Károly Ferenc József elsőnek Bárczy István polgármestert szólította meg. A polgármester halkán a következő szavakkal üdvözölte:

— Császári és királyi fenség! A magyar székesfőváros nevében örömmel üdvözölöm fenségedet, a székesfőváros közönsége végtelenül örül annak, hogy újból üdvözölheti császári és királyi fenségedet.

A trónörökös szalutál és Boda Dezső főkapitány elé lép, néhány szót beszél vele.

— Öröndök, hogy Varsó és Iwangorod bevételének örömmünnapján önök közt lehetek.

Aztán Marenzi következett sern. Végül Lihienhoff-Adelstein vezérőrnaggyal beszélgetett hosszasan. Zita főhercegnő mindegyik urat külön is üdvözölte; ezek meghajoltak és kezét oszkoztak neki.

Ezután a trónörökös egy második cerclet tartott, amely alkalommal különösen hosszasan beszélgetett Bárczy polgármesterrel.

Károly Ferenc József a következőket mondta:

— Hála Istennek, máma olyan szép nap is van, igazán örülök neki.

Bárczy: Szép nap is van, a termés is jó minden jó, császári és királyi fenség.

— Hála Istennek, minden jól van, — felelte a trónörökös — a termés is jó, a haszonnal is minden jól megy, kolosszális eredményeket érünk el.

Bárczy: Az olaszok mindenáron eredményt szeretnének elérni.

Károly Ferenc mosolyogva így felel:

— Igen, ők szeretnének, de nem fognak semmi eredményt elérni. Ők Triesztet szeretnék.

Bárczy: Két hónapja folyik az olaszokkal a háború.

Károly Ferenc József: És semmit sem értek el, hála Istennek.

Ezután a főherceg Boda főkapitánnyal beszélgetett hosszasan, majd Marenzival és végül a várparancsnokkal.

A trónörökös, akinek vezérőrnagyi egyenruháján csak a két vaskezecstől ment, mosolyogva szalutált, azután felesége oldalán eltávozott.

Újból lelkes éljenzés hangzott fel. A trónörökös feleségével beült a főkapu előtt várakozó udvari hintóba. Mikor az utcán álló tömeg a trónörökös megpillantotta, hárszín, zúgó éljenzésbe tört ki.

A kíséret tagjai is beültek a többi udvari hintóba s aztán a trónörökös és feleségét követve, a közönség folytonos éljenzése között felhajtottak a budai várba.

Félegy óraker a trónörökös Tisza István gróf minisztereinket külön kihallgatáson fogadta.

Hódol a főváros.

Ma este Budapest fővárosa az itt időző katonasággal együttesen nagyszabású fáklyás felvonulással óhajtotta kifejezni hódolatát a trónörökös párt előtt és egyuttal lelkes örömet a szövetséges hadseregek győzelmén. A hódoló menetet a főváros törvényhatósági bizottsága és tanácsa élén a polgármester vezette. A polgármester felkérte a főváros köreit, egyesületeit, testületeit és a főváros minden polgárát, hogy külön és együttesen vegyenek részt minél nagyobb számban a hódoló felvonulásban. A gyűlekezés este hat óraker volt a Központi városbizottság Károly-körút felé eső udvarában. Innen indult a fáklyásmenet a városháza Károly-köruti kapuján át hódoló utjára.

A fáklyásmenet utvonala a következő volt: Károly-körút, Kossuth Lajos-utca, Eskü-út, Erzsébet-híd, Döbrentey-tér, Döbrentey-utca, Lánchíd utca, Albrecht-út, Szentgyörgy-tér és onnan be a várudvarra. A menetben öt katonai zenekar vett részt. A testületek zászlók alatt jelentek meg. A katonaság is felvonult a menetben. A várudvaron a trónörökös párt a várpalota erkélyéről fogadta a főváros hódolatát, a melyet a polgármester tolmácsolt a fenség pár előtt. A menet elvonulása a Palota-úton át történt le a Döbrentey-térre, a hol a fővárosi közegek vették át a fáklyákat és lampionokat. Itt a menet feloszlott. A polgármester kérelmére a főváros lakossága kivilágította a hódoló felvonulás idejére ablakait. Szászernyi gyertyaláng jelképezte az öröm lobbanását, vitéz katonánk győzelmét a magyar trónörökös párt felé.

Budapestről táviratozzák: Este mintegy tizenöt-husze. ernyi katona és százszernyi polgár lampionokkal és tákiyakkal a várba vonultak. Utközben a német konzulátusnál lelkes tüntetések voltak. 5 katonazekar a Gotterhaltet, a Himnuszt és a Wacht am Rheint és magyar dalokat játszott. Az udvaron a Gotterhaltet játszották el. A közönség a Himnuszt énekelte el. A trónörökös párt láthatóan meghatva az erkélyről hallgatta végig. Bárczy polgármester üdvözölte a trónörökös párt.

— Leggősebb ellenségünk leverésekor — mondotta — szeretettel és lelkesedéssel övezik a trónörökös párt. Kéri, tolmácsolja a békeszerető és háboruba kényszerített uralkodónknál a nemzet hűségét. Hangsúlyozta, hogy a főváros szeretetében az ország szeretete nyilvánul meg.

A trónörökös magyarul válaszolt a polgármesternek. (A beszédet a lap elején közöljük.) A tömeg lelkesen ejngett és elénekelte a Himnuszt, majd rendben elvonult és szétoszlott.

Tisztelettel kérjük t. előfizetőinket, hogy a lap kézbesítésére vonatkozó reklamációkat, avagy a lakhelyváltoztatást mindenkör a kiadóhivatallal közöljék, (Telefon 151.) mert másutt, pl. a lapkihordónál, vagy pénzbeszedőnél leadott címváltozások elkésve, vagy egyáltalában nem jutnak partokunkba.

Románia visszautasította Oroszország katonai segélyt kérését.

— Bolgár miniszter a közös érdekekről. — Az entente diplomáciai veresége. —

Távirati tudósítás.

Bukarest, augusztus 7.

Mironescu V. alezredes, a kiváló román katonai szakíró az „Universul” esztörtéki számában „Hogyan áll Oroszország?” címmel hosszabb cikket írt. Az érdekes cikk a többek között így hangzik:

— Az oroszok visszavonulnak, az oroszokat visszaszorítják, az oroszok meg vannak verve. Ha ez így van, akkor még a legkevésbé körültekintő románok is jogos az a gondja, amely ebben a fájdalmas kérdésben nyilvánul meg: „De mit csinálunk mi?” Minő értéket tulajdoníthatunk mi egy olyan hadsereg támogatásának, amelyet liquidálnak még mielőtt egyetlen lépést tettünk volna a határ felé?”

Délről fenyegetve és ingerelve a bolgárok által, akik az általunk 1913-ban adott verést még nem feledték el és nem is feledhetik el; a boszú utáni kívánságuk kísérlete még hosszú ideig fog bennünket üldözni és ha elfordultak a szerbektől, akiknek az oldalán harcoltak, hogy azután fegyvereiket azok ellen fordítsák, akkor gyermekek dolog lenne azt hinni, hogy alkalmas pillanatban meg ne kíséreljék nekünk is megfizetni azt, amivel nekünk tartoznak.

Ebben a politikai és katonai helyzetben, hogyha a saját életedet kell megvédelmezned, úgy hiszem én, logikus, értelmes és illő, minden eshetőségre támogatást egy olyan társnál keresni, akinek értéke az erőnek és ellenállásnak eleven forrása.

Azokra az Oroszországgal folytatott談判 tárgyalásokra gondolni, amelyekről beszélnék, avagy azt hinni, hogy ez az Oroszország nekünk területét enged át, amelyek nem az ő tulajdonai, Oroszország, amelyet most épen úgy, mint azelőtt, valaminek mindig megverték, nem alkalomszerű, egyértelmű az az, hogy lemond arról a köteleességről és gondról, amellyel nemzeti létünket és hön öhajtott ideálunkat ápolni tartozunk.

Ha igaz az, hogy a mi kormányunk az utóbbi napokban visszautasította Oroszország azon ajánlatát, amelyet nekünk a rögtöni támogatásért tett (a történelem megismétlődik), akkor el kell ismerni, hogy ennek a kormánynak volt értéke és megértése a tények valóságára és hogy értelmesen és becsvágytan cselekedett.

Megingott a ruszofil román miniszter állása.

Bukarest. A Jassyban megjelenő Opinia írja: Bukaresti tudósítónk közlése szerint Costinescu pénzügyminiszter a minisztertanácsban teljesen magára hagyatva áll és a pártban hatalmas mozgalom indul meg ellene. Stelian Toma áll az elégedetlenek élén, akinek az a szándéka, hogy lapot indít s azzal harcol Costinescu ellen. Costinescu ruszofil érzelmeiről ismeretes.

A román termés exportja.

Bukarest. Anghelescu dr. közügyügyi miniszter tegnap ismét hosszasan tanácskozott Cottescu román vasutigazgatóval. A határforgalom megkönnyítése érdekében sürgős intézkedéseket fogantatottak a kettős sínparok Palanka és Predeal felé való kiépítési munkálatainak gyors betelevezése érdekében.

Egyelőre a Predeal, Palanka és Burdujeni felé való kiviteli szállítások szünetelnek és csak Cainenia és Verciovoran át eszközölnek szállításokat.

Orosz hadihajók ellenőrzik a román szállításokat.

Bukarest. Az „Universul”-nak jelentik Constanzából:

Szardán reggel négy és fél órakor a láthatáron megjelent hat orosz hadihajó, amelyeket Cazinótól lehetett látni. A hadihajók egy félóra után eltűntek Odessza irányában.

Az orosz hadihajók azért jelentek meg, hogy ellenőrizzék, vajon nem szállítanak-e municiót Törökországnak?

Románia és Bulgária közös veszélylyel áll szemben.

Bukarest. Petkow bolgár miniszter Novek című lapjában feltűnést keltő cikk jelent meg, amely a következőleg hangzik:

— Vannak rosszakarú politikai körök, amelyek a mostani politikai viszonyok között azon fáradoznak, hogy a Bulgária és Románia közötti barátságos összeköttetés szorosabbra fűződését megakadályozzák. — A bolgár lap tiltakozik ezen politikusok fondorlatai ellen és azt írja, hogy a Romániához való barátságos viszony ápolása az ő programjának egy részét képezi. A Románia és Bulgária közötti meg egyezésnek létre kell jönnie, mivel mind a két nemzetet ugyanazon veszély fenyegeti és mind kettőjüknek közös érdekeket kell megvédelmeznük.

A bolgár miniszter ekkor román körökben is mély benyomást keltett.

Az entente diplomáciai veresége a Balkánon.

Bukarest, augusztus 7. Az összes angol lapok befejezett dolognak tekintik a török-bolgár megegyezést.

A „Daily Chronicle” azt mondja, hogy ez a megegyezés nagyon kellemetlen, ha mindjárt korai is még abból hátrányos következtetést vonni a négyesszövetségre. Semmi esetre sem lehet azonban tudni, minő kompenzációkat adott Törökország Bulgáriának. Tekintettel azonban a Németország által Bulgáriának nyújtott kölcsönre, Angliát kétségtelenül elkedvetlenítheti a dolog.

A „Manchester Guardian” feltételezi, hogy Bulgária jóindulatú semlegességet ígért Törökországnak és így valószínű, hogy a háboru egész folyamára kötelezettséget vállalt valamilyen irányban. A négyesszövetség — írja az angol lap — kétségtelenül diplomáciai vereséget szenvedett. A négyesszövetség részére — írja — Románia fontosabb Bulgáriánál, miután ezen át vezet az út tulajdonképpen Törökországba. Epen ezért valószínű, hogy a központi hatalmak mindent el fognak követni, hogy Romániát a maguk részére biztosítsák. Nagyon fontos volna tehát — fejezi be cikkét az angol ujság, ha a Dardanelláknál mielőbb jelentős sikert érnének el.

Mille Constantin üzletel.

Bukarest, augusztus 7. Néhány nap előtt az Universul közlése nyomán hírt adtunk arról, hogy Mille Constantin, az Adeverul főszervezője, míg a leglármásabb cikkében szónokol a kiviteli engedélyek ellen, addig maga a saját áruja és a mások áruja számára kiviteli engedélyeket jár ki. Az Universul leleplezésére Mille most azzal válaszol, hogy lapjában hivatalos bizonylatot produkál arról, hogy 1914. július 14-től 1915. július 14-ig semmiféle zsírra és húsra kiviteli engedélyt nem kapott. Az Universul azonban készen áll a válasszal és tegnapi számában már pozitív adatokat közöl Mille ellen, megírva, hogy a kiviteli engedély száma 2387 és az évi április 4-én kelt. A kiviteli engedélyezéséről a miniszter ugyanakkor 2386. számmal értesítette az államvasutakat. Megírja az Universul azt is, hogy Mille személyesen járt Moldovában, ahol maga vásárolta össze a kijárt engedély alapján exportálandó ökröket. Romániában óriási feltűnést kelt az ügy és a konkrét vádakra Mille eddig nem nyilatkozott. Ugy látszik, nem is fog nyilatkozni.

Titos a román határhegyekbe a kirándulás.

Bukarest. A kormány egy rendeletben megtiltotta civiteknek, hogy határhegyekbe, Predeal, Azuga és Busteni környéken kiránduljanak.

Aradi vadászok.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 7.

A vadász szezon, mielőtt tudvalevő, augusztus 15-én veszi kezdetét s a szép sport kedvelői már majdnem kivétel nélkül kiváltották vadászjegyeiket. Érdekes, hogy az idén hatvankilencen váltottak a polgármesteri hivatalban vadászjegyet, míg ilyen időtájt a békében 1913-ban például száznál is kevesebben jelentkeztek vadászjegyért. Ennek a csökkenésnek oka, természetesen a háború. A vadászemberek legnagyobb része hadtávoznit, vannak azonban olyanok is, akik a mai viszonyokat nem tartják alkalmasnak arra, hogy most sportot üzenek. Az idén a következők váltottak vadászjegyet:

Ponián György járásbírósi irodakez. lő, Borlódán György járásbírósi irodakez. lő, Mikleá Szavér dr. ügyvéd, Simon Jenő ügyvéd, Simó Károly dr. orvos, Szamund Rudolf huszárkapitány, Weimann József magántisztviselő, Arpád Antal nyug. máv. tisztviselő, Radófi Károly isk. tanár, Lányi József pinca-mester, Fischer József sütőmester, Repru József fanyezőmester, Gyürky Elek számvizsgáló, Wolf Guezláv főmérnök, Litsek Akos dr. orvos, Buday Dezső vasuti hivatalnok, Krausz Ferenc vasuti hivatalnok, Szathmáry László főgimnáziumi tanár, Boross Zsigmond megyei árvászerelő, Krómer József pezsgőgyáros, Hehs Vilmos gyógyszerész, Schauer Adám ny. vámfelügyelő, Boros Iván vármegyei főjegyző, Nagy Zsigmond kérményseprő, Samarjay Leókes Béla ügyvezető titkár, Ipolyi Keller Iván ügyvezető titkár, Baross Ferenc dr. főszolgabíró, Ihm János Osztrák-Magyar bank-tisztviselő, Nésinger Béla postatisztviselő, Ürmösy Andor jószágigazgatósági gyakornok, Königsberg Fiedl gróf földbirtokos, Köpf János dr. ügyvéd, Biaskovits István földbirtokos, Dálnoki-Nagy Lajos alispán, Baross Lajos dr. kereskedő, Grumáz László dr. rendőrkapitány, Dely Lajos gazdálkodó, Probst Mihály építész, Hrametzky Agoston mérnök, Gérecz Károly tanár, Fábry Sándor dr. vezérigazgató, Lovassy Jenő dohányjövédéki tiszt, Tar Sándor nyugalmazott mozdonyfelügyelő, Széchenyi Kázmér földbirtokos, Velesov Géza dr. ügyvéd, Nachterbel Odón főmérnök, Neuman Károly dr. báró gyáros, Rámer István rendőrkapitány, Stauber Andor dr. tiszti orvos, Remenyik László Máv. mérnök, Jegessy Károly dr. tiszti főgyógyász, Herbay Gyula banktitkár, Menráth Dezső magánzó, Balogh János magántisztviselő, Brozát Kálmán Máv. hivatalnok, Nyáry László

rendőr segédtséget, Lutter András kádármester, Uray József járásbíró, Németh János nyugalmazott színész, Koronizay Frigyes Acsoy igazgató, Kintzig János földbirtokos, Kintzig Jánosnő földbirtokos, Moldován Olón rendőrhadnagy, Hamza Dezső M. v. ellenőr, Holesinger József M. v. hivatalnok, Pap László banktisztviselő, Mészáros Dániel törvényszéki bíró, Purgly János földbirtokos, Purgly Jánosnő földbirtokos.

Orosz kezdeményezés béketárgyalásokra?

— Hét millió ember az orosz sereg
vesztése. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Nagyvárad, augusztus 7.

Tegnap délelőtt — mint Nagyváradról jelentik — egy német vezérkari százados utazott keresztül ott és nagyon érdekes dolgokat mondott el az orosz háborúból. A százados elbeszélése szerint a németek lelkesedése leirhatatlan az óriási győzelmek következtében. Berlinben a beavatott körök biztosan tudják, hogy az oroszok lépéseket tettek a béketárgyalások megkezdése iránt. A tárgyalások részleteiről eddig nem sikerült részleteket megtudni. Az oroszokat az az óriási veszteség készítette a béketárgyalások megindítására, a mit legutóbb szenvedtek. Az orosz hadsereg eddig közel hét millió embert veszített.

Az a hadsereg, ami még az oroszok rendelkezésére áll, egyáltalán nem állhat ellent a győzedelmesen előre nyomuló szövetséges német, magyar és osztrák csapatoknak. Most már nem az orosz hadsereget tartják gőzhengernek, hanem a német, magyar és osztrák seregeket. Ennek a rettenetes hadseregnek az orosz nem képes ellent állni. Az orosz hadsereg teljesen romokra van téve. Meglepetésektől egyáltalán nincs mit tartani, mert olyan erővel és körültekintéssel történik megsemmisítő előrenyomulásunk, hogy mindenre el vagyunk készülve.

Különbösen az orosz hadsereg oly silányul van most felszerelve, hogy nem is gondolhat komoly ellenállásra. Az orosz hadsereg emberanyaga most is óriási. Ez az anyag azonban nem komoly katona. Az orosz rohamok ma is olyan népszerűek, mint eddig voltak 10—12 ezeres sorokban támadnak a muszka hadak. Ez a szerencsétlen embertömeg valósággal megsemmisül a szövetségesek tüzeiben.

— Cholm mellett szemtanúja voltam egy roham eredményének. Az oroszok 18 sorban jöttek. Alig minden 6-ik embernek volt fegyvere. Ezek a fegyveres katonák valóban mindent elkövettek, hogy a fegyverhiányt pótolják. Hiába való volt minden. A gépfegyver rettenetes kasszálist végzett. Az ütközet után az oroszoknál botokat és 80—40 centiméteres hosszúságú töröket találtunk. Ezekkel a fegyverekkel a mi modern, tökéletes felszerelésű hadseregünk ellen fellépni valóban csak orosz nagyhercegi ürület.

— A mi hadseregünknek most legfőbb feladata a kitartó gyalogolás. Soha az egész háború tartama alatt nem gyalogoltak annyit katonáink, mint most. Pihenőt nem ismerünk. Mindenütt nyomában vagyunk a menekülő orosz hadseregnek. Ezért sem tudnak ők megállni.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Vasárnap: délután mérsékelt helyárrakkal utolsó délutáni előadás „Tizsa virág” operátta. Este: „Vándor fecskék” operátta.

Hétfő: Tóth Ede népszínműve „A Falu rossza.”

Kedd: Király Ernő vendégfelléptével „Rip van Winkle” operátta.

Szerda: Pataky Vilma bucsu fellépte Király Ernő vendégfelléptével „Vig özvegy” operátta.

Ösüdtörtek: Utolsó előadás. K. Solti Hermin és Király Ernő vendégfelléptével „Nagy Kabaret.”

* Pályázat írók részére. A Kőlcsey Egyesület irodalmi osztálya Varjassy Árpád kir. tan. elnöklése alatt tartott ülésében foglalkozott már most az egyesület téli szezonjának előkészítésével és a Kőlcsey-zsurok előadásainak tervezetével. Egy-egy vasárnap délutánon aradi műkedvelők elő fogják adni az egyesület tavaszi pályázatán díjat nyert egyfelvonásos színműveket: Mendlik Béla Rahói papnéját és Zombory Andor Leányversenyét. November közepén felkeresi a Kőlcsey Egyesületet Cholnoky Jenő dr. kolozsvári egyetemi tanár, aki legkedveltebb előadója a Kőlcsey-zsuroknak. Ezenkívül természetesen több kiváló országos hírű előadóval és aradi szereplőkkel folytat tárgyalást az egyesület elnöksége előadás megtartására. Elhatározta továbbá az irodalmi osztály, hogy egyelőre egy pályázatot hirdet, amely a következő:

— Az Aradi Kőlcsey Egyesület pályázatot hirdet a mai társadalmi élet eszmeköréből merített, legfeljebb egy órára terjedő előadás (előolvasás) szövegére. A pályamunkák témája ebben a keretben szabadon választható és kiterjedhet általánosabb, vagy egy bizonyos irányu tárgyra, azonban szem előtt tartandó, hogy a Kőlcsey Egyesületet a pályázat kiírásánál az a gondolat vezette, hogy kifejezésre juttassa azokat a nagy, szép, hazafias és lelkes feladatokat, amelyek a mai társadalomban a magyar nére várnak. A pályázaton csak a Kőlcsey Egyesület nőtagjai vehetnek részt. A pályázat díja 100 korona, amit a bíráló bizottság a viszonylag legjobb munkának is odaitél. — A pályamunkák 1915. október 15-ig idegen kézzel írva, lapszámozva, az író névét és címét tartalmazó jellegű levéllel együtt a Kőlcsey Egyesület elnöke Varjassy Árpád kir. tanácsoshoz (Arad, kulturpalota) küldendők. Amennyiben a kitüntetett munka szerzője nem bizonyulna a Kőlcsey Egyesület nőtagjának, a pályadíjat nem adják ki. A pályanyertes munkát az egyesület egyik 1915—1916. évi előadásán bemutatják. A pályamunkákat a Kőlcsey Egyesület irodalmi osztálya által választott bíráló bizottság bírálja meg.

* A színház hírei. K. Solti Hermin és Király Ernő vendégjátéka. A színházulat az utolsó előadásokra megnyerte Arad közönségének két kedvencét, kik a jövő héten a három utolsó előadásban lépnek fel. Kedden, 10-én Király Ernő felléptével a „Rip-Rip örökbeesü” operátta. Szerdán Pataky Vilma bucsufellépte, Király Ernő vendégfelléptével a „Vig özvegy” operátta. Ösüdtörteken K. Solti Hermin és Király Ernő felléptével utolsó előadás, „Nagy kabaret”. — Pataky Vilma bucsufellépte. Szerdán, f. hó 11-én lép fel utóljára Pataky Vilma, a társulatnak két éven át ünnepezt primadonnája a „Vig özvegy” címszerepében, a kiváló művésznő nemcsak átgondolt játékaival, de gyönyörű hangjával és elsőrangú énektudásával számtalan forró, szinte sikerekre tekinthet vissza, melyet mindenkor a legnagyobb szeretettel honorált az aradi közönség. Felajánlatlan alakításai közé sorolhatja több ope-

rettnek diadalmas sikerét, pl. Cigányprimás, Éva, Katonadolog, Helén, Kis király, Szibill, Zsuzsi k. a., Piros ruhás hölgy stb. — Pataky Vilma ösztől kezdve a buda-temesvári színházhoz szerződött. Tiszavirág operátta kerül színre vasárnap délután mérsékelt helyárrakkal, ez lesz az utolsó délutáni előadás, este nyolc órakor rendez helyárrakkal a Vándorfecskék új operáttnak lesz a harmadik előadása. Mindkét darab szereplői a régiak maradnak.

* Franyó Zoltán könyve. A háború sajátos hatással van az irodalomra; sokakat meghéit, másokat viszont erősebb buzogásra késztet. Az utóbbinak látható jele is van: a sok háborús könyv. Franyó Zoltán is szaporította a számukat és a többé-kevésbé értékes csoportban ő bizonyára az első vonalba tartozik. Valamikor — még a csöndesebb időkben — egyik legjobb műfordítónk volt, finom verseket is írt és esztéta gondolkodásra valló tanulmányokat. Szinte dekadens volt! A kárpáti harcokról írt könyvében azonban markáns. Megszerelte az élet szagát, a gögés individualizmusból az enyhébben zengő objektív szemléletre tért és ha jó maga számára ugyan még mindig fontos valaki maradt is, föltámadtak benne az egyetemes érzések és már lehet tud adni nekik. Érdekes ez a metamorfózis, mert sok magyar íróval történt hasonlóképpen. A Baklakovról szóló írás pompásan misztikus hangulata, a Hőember és még több írás finom és horizontokat nyitó képei és jelzői, továbbá a nagy erő, amellyel a háborút mint hus és vér valóságot tudja megjeleníteni, föltétlen íróemberre vall, de ez a könyv mégse teljesen irodalmi alkotás. Nem is törekedett rá, hogy ilyen alkosson. Valami álmélet az irodalom és az újságírás között, abból a fajtából, amelyet a napi eseményekre figyelő írók alkottak meg. Franyó Zoltán talentumát tehát nem reprezentálja igazában. Ez a könyv kis lámpa, a teremnek csak kis részét tudja bevilágítani; ámde amit látunk, vonzó, érdekes és fölébrosztli figyelemünket a terem iránt. A könyv az Athenaeum kiadásában jelent meg, az ára három korona.

* A zöld lámpa. (A Lepain sorozat. III. része az Urániában.) Hosszu idő után ma ura bűnügyi drámát mutat be a színház. A moziközönség egyik legkedvesebb műfaja az ilyen izgalmas és érdekfeszítő dráma, melyek közül talán egyike a legjobbaknak és a legérdekesebbeknek a Lepain sorozat. A híres Lepain a fogházból szabadulván, megundorodik a társadalom salakjától és elhatározza, hogy jó utra tér, ehhez azonban pénz kell és hogy ezt megszerezze, lopnia kell. Eléri azt, hogy álnév alatt a társadalom előkelőivel érintkezik, megnyeri egy szép, fiatal grófnő szereelmét, de minderről le kell mondania, mert felfedik múltját. Ő megakart javulni, de a sors másként akarta. A műsoron egy igen kedves középkori történet is szerepel. A lovagkornak, a kereszties háborúk korának egy epizódja ez: a szerelmes lovagnak harcba kell mennie, elfogják és nehéz rabságra vetik. — Egy rozervista álma, szenzációs aktualitás, legközelebb az Urániában.

* Nagy detektívdráma az Apolló vasárnapi műsorán. Az Apolló-színház vasárnapi publikumának pompás szórakozásban lesz része. A „Detektív és fia” című szenzációs detektívdráma kerül vetítésre. Ez a grandiózus kép a legizgalmasabb detektívdrámák közé tartozik, a megsejtése igazán eredeti ötleteken épült fel. A csodálatraméltó meglepetések egymást követik a darabban, amely mellett még az északi és a déli harctéren készült legújabb fólvételek teszik vonzóvá az Apolló vasárnapi műsorát. Hétfőn „A kéznélküli ember” című szenzációs arista-dráma premierjét tartja az Apolló. 3

* A Társaság. A Kovács Gyula háromszáz ezer koronájáról közöl vezetőikket A Társaság legújabb száma, mely ezúttal is változatos és érdekes mind szövegben, mind illusztrációban. A Társaság előfizetési ára egész évre 18 K., félévre 10 K., negyedévre 5 K. Mutatványszámot ingyen küld a kiadóhívtal; Budapest, Ritz szálló.

H I R E K. LEGÚJABB.

Erkezett reggel 2 órakor.
(Táviroda, cenzurálva.)

Konstantinápoly. Erzerumi magán-jelentések szerint az Arraxes folyótól a Fekete-tengerig terjedő fronton az oroszok minden támadását véresen visszaverték. Arraxestól északra fontos magaslátót szuronyrohammal foglaltak el.

Róma. A római angol nagykövetség jelenti: Anglia Olaszországnak husz korház-automobilt ajándékozott.

Kopenhága. Az orosz kormány képviselői a calaisi tanácskozásra átutazóban megérkeztek. Jellemző, hogy a megbízottak között katonai személyiségek nincsenek. Genfi délfancia lapok jelentik, hogy a hajóvállalatoknál nagy a pánik. Augusztus elején hatvan mértődnnyire a parttól egy francia segédcirkáló megtorpedózott egy német buvárhajó. A francia csatahajó nagynehezen elérkezett a legközelebbi kikötőbe. Egy kereskedelmi hajót Capmatifeunál megtorpedóztak.

Kopenhága. A Tidende jelenti: Brest-Litowskból a semleges államok haditudósítói eltávolították. Minden intézkedést megtettek az orosz front további visszavonulásának foganatosítására.

Lublinból Aradra érkezett törzsorvos.

(Szemtanu az orosz város bevételéről.)

Az Aradi Közlöny tanácsjától.

Arad, augusztus 7.

Goldschmidt Sándor bankár látogatására tegnap ideérkezett rokona F. dr. törzsorvos, a ki mint egy honvéd-hadosztály orvosfőnöke, részt vett csapataink lublini bevonulásán. A törzsorvos a következő részleteket mondotta Lublin nevezetes napjairól:

— A lakosság nagyon barátságosan fogadott bennünket. A város polgármestere kiadottság élén várta hadtestparancsnokunkat és hosszabb beszédet intézett hozzá. Elmondta, hogy az oroszországi lengyelök csak kénytelenségből harcoltak az osztrákok ellen és hogy nagy bizalommal fogadják őket. Hadtestparancsnokunk természetesen jóindulatáról biztosította a lakosságot és a polgármestert.

Aznap, a mikor a bevonulás megtörtént, Lublinban ötszáz lönyei önkéntes-csapat jelentkezett hozzánk, a melyet a lengyel légióhoz osztottak be.

Lublin képe ellene vallott annak, hogy az oroszok visszavonulásukban mindent elpusztítanak. Lehet, hogy a sietségükben nem érnek erre rá. Csupán a posta- és távíró épülete volt szétrombolva, de egyébként a város sérülésen maradt.

A termés se vesz kárba. Az orosz-lengyelországi hódított területeken csapataink erőnyen végezték az aratást. Az orosz földeteken agyvevett tar buza, — ellentétben a mi szálas buzánktól — nő, amely az idén igen jó minőségű volt. Amennyit a mi kaszáink arattak, az nagy csapatok két-három hónapra élelmezésére is elegendő lesz.

Előnyomulásunkban sűrűn találkoztunk galíciai családokkal, zsidókkal és lengyelekkel. Ezeket az oroszok, mikor Lembergől kitárazták, magukkal hurcolták, Lublinban azonban szabadon bocsátották. A földtől szekerek hosszú sora hozta ezeket a visszatérőket Galícia felől.

Az orosz munióhiányának mi is nyomait láttuk. A mi csarataink előtt ágyúik napjában csak egyszer szólaltak meg, többnyire délelőtt tizenegy órakor. Kiszámított tempóban leadták a lövéseket, — azután újra pihentek — másnap délelőtt tizenegy óráig.

Talán nem is kell mondanom, hogy mennyire bizakodó, lelkes a hangulat. Nekünk orvosoknak is aránytalanul kevesebb a dolgunk, mint a háboru elején, a mikor az oroszok gránát- és szarnell-pazarlása a sebesülteket természetesen szaporította. Mikor szabadságomra elindultam, tudtam, hogy az uton ér utól a hír: Iwngorod eleste.

— **Népfelkelők behívása.** A honvédelmi miniszter értesítette Arad város közönségét, hogy az 1876—1890 évben született és besorozott B) osztályú népfelkelőket augusztus 16-ára katonai szolgálatra behívta. A hivatalos hirdetményt holnap, vagy holnap után függesztik ki.

— **A rokkant katonák kenyérkeresete.** Mi lesz a rokkant katonákkal, csonkakkal-bénákkal a háboru után? Erre a szomorúan aggasztó kérdésre vigasztalóan és szinte felvidámítólag válaszol egy épen most frisseben megjelent és a legszélesebb körű népszerűsége számottartható füzet, mely mind a 47 lapján azt bizonyítja példákkel és képekkel, hogy a rokkant, béna, csonka ember nem koldus, nem nyomorék, hanem, ha maga is úgy akarja, megkísé mások is segítenek rajta, egészen önérvényes munkabíró, munkaképes hasznos tagja lehet a társadalomnak és a maga családjának. Amiképen a félsejtem ember is még egészen tisztán láthat, étványképen dolgozó, pénzt kereső ember válhat becsületos, tisztos munkával a társadalom, főképpen avagy merőben lábatlan katonából is. A hősök nem szorulnak kegyelemkenyérre. Amputált vagy másképen rokkanttá vált katonák és ipari munkások egész meghatározható sorozatáról mutatja ki ez a könyvecske, hogy miképen tanulhatnak meg balkézrel írni, félkézzel gyahulni, vézni, esztorgályozni, kocsartatni vagy gépkényt fogni, varrógépen dolgozni, a lábatlanok meg szótfonásban, asztalosásban, lakatosásban, fényképészetben, bórparban, könyvkötészetben s. b. minemódon képezhetik ki magukat. Vannak rokkantak, akik még a szobrászatban, építészeti rajzolásban, órásmesterségben, szönyeg munkában, sőt festészetben is elegendő tökéletességre képesek lehetnek. Természetesen kinek mire van hajlandósága, testi és szellemi ereje. Mag azóta, hogy orvosai segítségével a kis művecske, melyet egy megcsizvált, nemesen gondolkodó emberben érző magyar főúr: gróf Bethlen Balczóné, Jásika Bagóék házánál készített és németből magyar nyelvre és egyes részleteiben átdolgozva, a magyar viszonyokhoz alkalmazott. A könyv címe: *Rokkant katonák jövője.* Írta: dr. *Biosalski* Konrád orvostanár, a nagy Németországból, ahol már békeidőn, a háboru előtt is 221 műteremmel gondoskodtak a rokkantaknak 51 szakmában való oktatójáról. Hát persze a németek ebben is hétmértődes csizmában jártak előtünk. Mi most hát ne kullogjunk, hanem siessünk utánuk társadalmi segítő tőren is és érjük utól őket, ahogyan már együtt, egy vonalban, egyforma hősiességgel harcolunk velük a csatamezőkön. A Bethlen-grófnő magyar szívével németből magyarra átváltott és átdolgozott könyv önkéntes, életkedvet önt, ha elolvassuk, csonka-béna katonáinkba. De egyúttal lelkesedést, érdeklődést és alkotókészséget is támaszthat a társadalom minden rétegében azok iránt, a hősök iránt akik ma is — mint a könyvecske mondja — csomagokról így beszélhetnek: — Bizony nem kell hazavághatetlen nyomorékként életemet leélnem. Saját kenyéremet ebetem családimmal együtt és nem tekintve egy kis „hiányosságomat” (amelyet a házmester szavaztam el és amelyre, mint a városi érdemre, büszke vagyok) ugyanaz az ember maradtam, aki azelőtt voltam. — Ez a kis könyvecske, amely ezeket bizonyítja és amelynek élére Tisza István gróf miniszterelnök meg dr. Lunnitzer orvosprofesszor irtak ajánló előszavakat, méltó minden művelt ember elolvasására és terjesztésére. Akinek módjában van, szerezzze meg. Ár: csak egy korona. Megjelent a Lampel Róbert könyvkiadó cégnél Budapest, Adrásty-ut 21. — Ebben a füzetben le van rakva az alapja mindannak, hogy miképpen lehetnek kenyérkeresők ké rokkant katonákkal maguk

erejével, maguk akaratával, társadalom és kormánysegítségével. Szívelelje meg mindenki. Hőseink ne szoruljanak kegyelemkenyérre. Van rá mód, hogy ne szoruljanak rá. Ezt a módot megmutatja a Bethlen grófnő könyve. Olvassa el mindenki!

— **Egy aradi vendéglő záróórása.** Az összes aradi rendőrtisztek, felügyelők és detektívek által aláírt feljelentést adták be Green Nándor főkapitányhoz a *Gambinus* vendéglő ellen és azt jelentették, hogy oda olyan vendégek járnak, akiknek hangos szórakozása a környék lakóinak éjjeli nyugalma zavarja és sok van közöttük, aki közbiztonsági szempontból nem megbízható. A főkapitány Szalai Imre vendéglőst arról értesítette, hogy a városi szabályrendelet értelmében ezért az üzletét harmadrendűnek minősíti és a záróórát *éjjel tizenegy órában* állapítja meg. A tanácsfelelősség folytán ma foglalkozott az ügyvel és a főkapitány intézkedését három hónap időtartamra korlátozta.

— **Temetés.** Ma temették el nagy részvét mellett *Krispin József* volt zenekari igazgatót. A *Dák* Ferencc-utca 25. számú ház udvarán teljesen megpót az elhunyt jóbarátjával, ismerőseivel és tisztelőkkel. Ott voltak a városi zenekari egyesületeink küldöttségei is. A gyászszertartás után a zenekedvelőkkel összejáratott férlikar *Schlagfer Antal* vezetésével *Mendelsohn Gyula* dalköltője énekelt el, azután megindult a gyászmenet a felad társaságba, ahol *Krispin József* örök nyugalomra helyezték.

— **A háboru és a közönség türelmetlensége.** A háboru társadalmi alatt a közönség türelmetlenségének teljességét a gorlicei és nyese győzelem alkalmával érte el. Amióta hős csapataink innen kiindulva a diadalmias előrenyomulást megkezdve, az oroszokat üldözik és egymás után foglalják vissza a galíciai városokat és falvakat, sőt legutóbb idegen területet hódítanak meg, a közönség szinte bizonyos napokhoz köti, hogy ekkor meg ekkor ennek, vagy annak, lengyel, vagy orosz várnak el kell esnie. És jai azok a kedvenc újságjának, amelyek a várt napon nem számol be a kívánt eseményről. Különösen *Przemysl* és *Lemberg* visszafoglalása, valamint *Varsó* és *Iwngorod* elfoglalása késett soká és a közönség nem várta be a mánap megjelenő lapokat, hanem miután azt már megjegyezte, hogy a reggel megjelenő napilapok szerkesztősége később nem járható, a kiadóhivatalhoz fordult és igényt tartott a kiadókhoz.

— Mondja kérem, miért nem hozták *Varsó* elestét?

A kiadóhivatal az előfizetővel szemben megszokott udvarias hangon válaszolta:

— Mert még nem esett el.

Méé.

— Miért nem esett el *Iwngorod*?

— Mert az oroszok nem adták fel — volt az előzékeny felelet.

De ezek talán csak még az enyhébb neheztelések, van ennél erélyesebb hang is, így pl.:

— Itt egy tizenöt éves előfizető beszél, őt az *Aradi Közlöny*?

— Igen. Tetszik parancsolni?

— Huszonöt év óta járatom b. lapjait és feltétlenül számítottam arra, hogy ma reggel azt fogom olvasni, hogy *Rigát*, *Breszt-Litowszkot* és *Nowogeorgiewszkot* elfoglaltuk és e helyett azt kapom, hogy az oroszok lövik a kiűrt *Varsót*!

— Bocsánatot kérünk, de mi erről nem tehetünk — volt a szerény válasz, nem is szóva arról, hogy a szóban levő előfizető egy perc alatt 10 évvel idősebb előfizető lett...

Méé.

— Le fogok mondani lapjukról, — jelentő egy másik előfizető telefonon.

— Miért, ha szabad kérdeznünk? Nem tetszett talán lapot kapni?

— Oh igen, de inkább ne kaptam volna! Az ember azt hiszi, hogy ilyen nagy győzelem után béke következik és a lap még mindig tele van háborúval.

A kiadóhivatal hiába próbálkozik mentegőzni, az illető azzal távozik, majd beszél a szerkesztőséggel...

— **Házasság.** *Jánosi Károly* aradi mű- és tájképző tegnap tartotta esküvőjét *Szabó Rózsával*. (Minden külön értesítés helyett.)

— Köszönetnyilvánítás. Özv. May Jánosné 30 és özv. Sándor Jakabné 10 koronát adományozott a „néh. dr. Rosenberg Sándorné alapítványhoz“ koszoru megváltás címen, mely kegyeletes adományért köszönetet mond az elnökség.

— Olcsó cipők. Aki jó és olcsó Salamander-féle női cipőt kíván venni, minden szín és kivitelben mai naptól kezdve csak 8 kor. 50 fill. egységárban vásárolhat a Színházi Versenybazarban, Szabadság-tér. 2866

— Szilágyi és Diskant miskolci gépgyáros cég kitűnő könykszerkezetű és víznyomású borsajtóra, valamint legújabb rovátkolt alumínium kuphengerű zuzógépére, felhívjuk olvasóink figyelmét. Kiemelendők különösen a cég által felállított és készített Kossuth és Hegyalja borsajtók, melyeknél a régi világ íából készített prése zseniálisan egyesítve van a modern technika vívmányaival. A sajtók felső része acél, alsó része rozszerkezet. Ennélfogva a must sehol sem érintkezik vasrészekkel, hanem csak fával, ami a must színét, ízét, zamatját nem befolyásolja. A törkölyt nem kell összevagdálni, hanem kisebb darabokban is könnyen ki lehet venni. Az 1901. évi temesvári, az 1902. évi egri és pozsonyi II. mezőgazdasági, az 1906. évi nagyváradi, az 1907. évi pécsi országos kiállításon, az 1914. évi budapesti nemzetközi borgazdasági kiállításon a cég borsajtói első díjjal, aranyéremmel s díszoklevéllel lettek kitüntetve. A cég ingyenes árjegyzékét kívánatra minden érdeklődőnek megküldi.

— 200 gyermekocsi érkezett most Fischer Nagy Aruházába, melyeket még a régi árban képes a cég a tisztelt vevőközönség rendelkezésére bocsájtani! Fischer Aruház a Szabadság-téren. 227

— Hadifoglyok részére levélbeli és távirati pénzáttalásokat elvállal és pontosan elintéző az Aradi Általános Takarékpénztár R. T. (Szabadság-tér 7. sz., I. em.

— Értesítés. Jacobi Gyula vizsgázott fogtechnikus ezton értesíti a n. é. közönséget, hogy műterme a mai naptól augusztus hó 20-ig zárva van. 2801

— Régi levélbélyegeket és levelezéseket, különösen magyarokat 1871—74-es évekből és osztrákokat 1850—58-ból; továbbá teljes bélyeggyűjteményeket, festményeket és egész könyvtárakat jó áron vesz Kerpel Isó könyvkereskedése. 193

— Hadisegélyző bélyegek százát két koronájával vesz Kerpel könyvkereskedése. Ugyiszintén vesz egész bélyeggyűjteményeket és könyvtárakat is. 193

— Előnyös cipő-kiadás! Temesvári üzletem felosztása miatt az összes onnan átszállított elsőrendű cipőt rendkívül mérsékelt áron bocsájtom áruba. Weinberger János cipőárúháza, Arad, Andrassy-tér 20.

— A papír, mint fűtőanyag. A fa és szén árák óriási megdrágulása mindenkinek nagy gondot okoz, vajon hogyan lehet télire a tüzelő anyag szükségletet gazdaságilag előnyösen fedezni, vagy legalább a magas árakat némileg olcsóbbá tenni. Nagy segítségre van e kérdés megoldásában az a körülmény, hogy a selejtes, hulladék-ujság és egyéb papirost jól lehet használni tüzelő anyagnak. Egy napig a papirost vízben áztatjuk, aztán gombócformára összenyomjuk és megszáritjuk. A szárítás után ez a papíryanag éppen olyan jó fűtőanyag, mint a szén. A papírgombócok nem égnék lánggal, hanem, mint a szén izzanak. A drága tüzelő anyag mellett sokat megtakarunk, ha a fűtésnél erre a célra megfelelő, olcsó hulladék-papírt használunk. Ilyen hulladék-papír kb. 50 kilós bálákban csomagolva kapható bálanként 2 koronáért az Aradi Közlöny kiadóhivatásában, hol 151. sz. telefonon is megrendelhető.

— Az ismét megnyílt tábori postához való 35 dekás dobozok Kerpelnél. Viszonteladónak nagy árendmény. 193

— Az „Aradi Közlöny“ egyes példányai Budapesten kaphatók Breuer Nővérek dohánytözsdejében VI., Teréz-körút 54.

— Apróhirdetések az „Aradi Közlöny“ részére felvétetnek a Messenger-boy irodában Deák Ferenc-utca 8. Ugyanitt kapható az Aradi Közlöny.

VÁROS ÉS MEGYE

Aradmegye gyászolja

hősi halált halt másodfőjegyzőjét.

(A közigazgatási bizottság ülése. — Gyászmise Heppes Aladárért.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 7.

Aradmegye közigazgatási bizottsága ma rendes ülést tartott, melyet a becsület mezején elesett Heppes Aladár másodfőjegyző emlékének szentelt. A bizottsági ülés a vármegyéből a szokottnál nagyobb számmal jöttek be a bizottsági tagok azért is, mert az ülés utánra tűzték ki a rekviem, mely a Minoriták templomában volt.

Az ülést Urbán Iván báró főispán távollétében Dálnoki-Nagy Lajos alispán nyitotta meg. Miután üdvözölte a bizottság tagjait, a következő meleg szavakban emlékezett meg Heppes Aladár főjegyzőről:

— Tekintetes közigazgatási bizottság! Mély megilletődéssel és fájdalommal jelentem, hogy Heppes Aladár, a vármegye másodfőjegyzője, mint népfelkelő főhadnagy, a hozzám érkezett hivatalos értesítés szerint július 26-án egy elenséges löveg által találva hősi halált halt. A lesújtó gyászír mélyen gyászba borította családját, jóbarátait, ismerőseit és mély gyászszal töltötte el Aradmegye tisztviselői karát. Heppes Aladár tizekilenc évig állott a vármegye szolgálatában. Ezen idő alatt mindenkor mintaképe volt a nagyképzettségű, szorgalmas tisztviselőnek. Kilenc hét előtt ifjú lelkesedése a harctérre vitte s azóta sikerrel küzdötte végig a lövészárkok izgalmas, kemény tusáit. Mint hadnagy került a küzdők sorába s azóta főhadnaggyá léptették elő és ki is tüntették. Szeretett jóbarátunk értünk halt meg a haza védelmében. Áldott legyen az emléke. Emlékét mindig szeretettel fogjuk megőrizni.

Végül még arról emlékezett meg az alispán, hogy a dicső halált halt másodfőjegyzőért tíz órákor lesz a rekviem.

A bizottság tagjai egyhangúlag mély részvétüket fejezték ki Heppes Aladár halála felett. Ezután a folyó ügyeket tárgyalták és az ülés végzetével a bizottság tagjai átvonultak a Minoriták templomába.

A templom hatalmas hajóját ekkorra ugyszólván egészen megtöltötte a közönség. A jobboldali padzsorokban a gyászoló család foglalt helyet, a baloldalon Rasoh Ferenc vezérőrnagy vezetésével mondhatni a helyőrség tisztikarának minden tagja megjelent. Ezenkívül a különböző hivatalok vezetői és a vármegye egész tisztikara is jelen volt a megájtó gyászszertartáson.

A kincstári fatelep panasza a város ellen. A lippai erdőgazdálkodás azt jelentette a földmivelésügyi miniszternek, hogy azért nem tart fenn Aradon tűzifaraktárt, mert a város még most sem tett eleget ama kötelességének, hogy a Maros menti fatelep előtt elvonuló töltest megcsináltatja volna. A miniszter a főispáni hivatal útján nyilatkozattételre szólította fel a tanácsot, aki azt válaszolta, hogy a feltöltést a jelen viszonyok közt tulajdonán kellene elkészítenie, de a kincstárnak rendelkezésére bocsátja teljesen ingyen akár a vartóret, akár a Béla-teret, csak árusítson Aradon lát, mert igen nagy szükség van rá.

Arad város közigazgatási bizottsága ma délután négy órákor Varjassy Lajos polgármester elnöklésével tartott ülésében örömmel értesült Tisch Mór dr. főorvos előadásából, hogy a város közegészségügyi viszonyai jobbak voltak júliusban, mint az előző hónapban és hogy sem himlő, sem kiütéses tifusz, sem kolera eset nem fordult elő. A járványok behurcolásának megállítására szigorú intézkedések történtek.

Folytatólagos sorrendje az Arad szab. kir. város törvényhatósági bizottsága által 1915. évi augusztus 11-én délután 4 órákor tartandó rendes havi közgyűlésében tárgyalás alá kerülő ügydaraboknak. 18. A tanács előterjesztése a jövő évi gabona, illetve lisztstíkségletek fedezése tárgyában. 19. Zemplénvármegye főispánja és alispánja az orosz betörések által elpusztított megyéjükbeli hazafias ruthének javára segílyt kérnek. 20. A tanács előterjesztése a Rákóczi Ferenc fejedelmünk, Jókai Mór, Marimovits és társai, Korányi Frigyes báró emléket megőrizendő szobrok költségeihez való hozzájárulása tárgyában. 21. A tanács bemutatja az aradi iparos tanonciskola felügyelő bizottságának az 1914—1915. iskolaévről szóló jelentését. 22. A tanács bemutatja a fa- és fémipariskola, valamint a városi árvaház tölzetének újból való fedése tárgyában megtartott versenytárgyalás eredményét. 23. A tanács bemutatja az aradvárosi fia- és női felső kereskedelmi iskolák felügyelő bizottságának szabályzatát. 24. Az aradi színház tagjai kéri, hogy a téli színházban való játszhatásra az engedély, valamint az elmúlt évben élvezett segély a f. é. október hónapban kezdődő időnyre is megadassék. 25. Tóth István földhasznosbérletének meghosszabbítását kéri. 26. Polgármester előterjesztése a helyettes utkaprók illetményeinek ismételése tárgyában. 27. Zubor Andor aljegyzőnek kérvénye hat heti szabadság-idő engedélyezése iránt.

TÁRSASÁGOK.

(A miazmák.) Egyik aradi barakkárból való az alábbi józsu történet.

Az inspekciós tiszt meglekinti a legénységi szobát. Amint benyit, kellemtelen szag csapja meg az orrát. Meg is parancsolja, hogy azonnal szellőztessenek, majd erőlyes hangon folytatja:

— Itt valóságban miazmák vannak!

A katonák kinyitják az ablakokat és feezosen egymás mellett állanak és tisztellegnek, amikor a tiszt távozik. Időközben megérkezik a káplár és dühösen nyit be a terembe.

— Mi az? Miért vannak nyitva az ablakok?

— A hadnagy ur volt itt és ő parancsolta. Azt mondta, hogy a szoba tele van miazmákkal.

— Azonnal becsukni az ablakokat. Egy lélek nek sem szabad kimenel. Ha itt vannak azok a csirkofogók, hát meg kell őket fogni...

(Háboru a kávéházban.) Egyik külvárosi kávéházban három harctéri szakértő Iwangerod elestéről, Varsó bevételéről és a háboru végéről tartottak hadi tanácskozást. Heves vitájuk következtében a levegő állandóan puskaporos volt. A csata folyamán A. sánszai mindinkább gyöngültek, úgy, hogy kénytelen volt eddigi álláspontját feladni és a szomszéd asztalhoz visszavonulni. Itt detenzívába helyezkedett el és hallgatott. B. felhasználva a kedvező terep helyzetet, nyomban megtámadta A. támaszpontjait. A. nem győzővén a gyakori kirohánásokat visszaverni, megadta magát. Később C. offenzívába kezdett, mire erős közel harc fejlődött ki. A sűrű kávéházi füstfelhőtől nem lehetett tisztán látni, hogy ki lesz a győztes? Közben A. a közeli gázoszlophoz lopódzott és bűdös gázokat zúdított támadóira. Már csaknem kézi fűsára került a sor, végre a kávéházi fő- (vezér) ur döntő csapást mért az elkeseredett küzdő felekre és miután a kávéházat kiürítette, az ellenséget vissza- (ki) vetette az utcára...

Steckenpferd- liliumtojszappan

915

Bergmann & Co. cégtől Tetschen a/Elbe.

egyre nagyobb kedveltségnek és elterjedtségnek örvendő szeplő ellen való elismert látásánál fogva s a bőr- és szépség gondozásában való föltűnőhatatlanságáért. Ezernyi elismerőlevél! Sok legnagyobb kitüntetés! Bevásárlásnál óvatosság! Úgyeljen nyomtatékosan a Steckenpferd védőjegyre és a cég helyes nevére! Darabja 1 koronáért kapható gyógyszerárakban, drogériákban, illatszertüzletekben stb. Hasonlóképpen kitűnő Bergmann Manera liliumkrémje (80 fillér egy tubus) Kitűnő szernői kezek gondozására.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

F. J. Nem jogosítja a karpaszományra a hat polgári osztály elvégzése. Az, hogy magántanuló volt-e, vagy rendes: mindegy. Az önkéntesi karpaszomány csak érettségit tett, vagy kivételesen művészi, írói képességeik, tudásuk elismeréséül erre jogosított önkénteseknek jár.

Egy előfizető. Irhatnók azt is, hogy aki ilyen szívességet kér tőlünk, legalább a nevét közölje velünk. Azonban akár névvel, akár név nélkül küldi: közlését nem engedjük meg. Azok közé tartozik, amiket ma hallgatón kell eltűnni.

Vidéki előfizető. Csak teljes névvel, címmel ellátott sorsjegytudakozásokat intézünk el.

Világosért. Sajnos, a vers nem jó és így nem is közöljük.

F. S. A hír nem igaz.

A kis lengyel leány. Nem vagyunk barátai annak az irodalmi iránynak, amely a halált következően Halálnak írja, ahol „nehéz, szívhez szóló akkordokat kapaszkodnak a levegőbe.” Azután kérjük szeretettel, attól nem lesz szívesebb a sovány kis történet, ha a nyugatos költők egész szótárát a „muzsikáló jaja”-t, a fájdalmat, mely „behorkan szilaj lovával” kölcsön kéri.

NYÁRI SZINHÁZ.

Vasárnap, 1915. augusztus 8-án:

Délután fél 4 órakor mérsékelt helyárakkal

Tiszavirág.

Operetta.

Este 8 órakor rendes helyárakkal

Vándorfecskék.

Operetta 3 felvonásban.

Kezdete este 8 órakor.

Felolós szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYILTÉR.*

Köszönetnyilvánítás.

Ozv. dr. Rosenberg Sándorné

elhunyta alkalmából megnyilvánult részvétért ezúton mond őszinte köszönetet

2858 a gyászoló család.

Aradon, 1915. augusztus havában.

* Az ezen rovat alatt közlöttéért nem vállalunk felelősséget.

Köszönetnyilvánítás.

Felejthetetlen emlékü jó gyermekünk

ifj. Amont János,

szilágyosmlyői magy. kir. adótiszt, zászlós a cs. és kir. 33-ik gyalogezredben,

a haza iránti kötelességének teljesítése közben történt elhalálozása alkalmával, valamint a temetésén megjelent nagyszámú tisztikar és bajársainak, ugyszintén, kik a ravatalra koszorúkat helyeztek és vizsgáztatásikkal nehéz óráinkban felkerestek; baráttól elgyötört szívünk egész melegevel mondunk hálás köszönetet.

Arad, 1915. augusztus hó 7-én.

17 Id. Amont János és neje.

9381

APOLLO SZINHÁZ.

Augusztus hó 8-án, vasárnap

Háborus aktualitások

első eredeti felvétel a Uroli harctérről és a szétrombolt Lemberg pályaúdvár.

Detektív és fia

detektív dráma 2 felvonásban.

Vasárnap pénztárnyitás 1/3 órakor. Az előadások 3. 1/5. 6. 1/8 és 9 órakor, hétköznapokon 1/6. 1/8 és 9 órakor kezdődnek.

1621

Következő

ujdonságok érkeztek

KERPEL IZSÓ

100,000 kötetes

kölcsönkönyvtárába:

Franyó Zoltán: A kárpáti harcokról, Fehér Armánd: A nyugati harctérről, Gábor Andor: A kozák, Sebők Imre: A Szaharában, Méray Horváth Károly: Amerika césárja, Br. Váradi Balogh György: Ahol az ágyu szól, Szakra: Er az, Haggard Rider: Aysha visszatér, Lázár Miklós: Fronton, Kálnoki Izidor: Háborus tréfák, Landauer Béla: A nagy esztendő. Herceg: Sarajevotól Lodzsig, Lovik Károly: Egy elkésett lovag, Malonyay: A virtus, Szomaházy: Egy kém története, Móricz Zsigmond: Mese a zöld fűyön, Barabás Arthur: Kis mesék a csügedőknek, Karinthy Fejgyes: Beszéljünk másról, Bródy Sándor: II. Fehérvény, Ambrus Zoltán: A lopart gyilkosság, Koch: Az anyajegy, Knut: Linke szerkesztő, Heyking: Csun, Zemplényiné: A leghatalmasabb érzés, Zbóray: A megváltó szerelme, Hevesi: A becsület.

Németben: Melenier u Delphi Chaufferette des Modellmadel, Durr Max: Die Geschichte von Herr Steinhauzers Uhr, Holländer Félix: Sturmwind im Westen, Bajor Johann: Ein Mann des Volkes, Michel Robert: Die Häuser an der Dza-mija, Jordan W. Die Sebalds, Birbaum Ottó Julius: Di Haare der heiligen Fringilla, Diers Marie: Das allzu gute Herz, Aram Kurt: Der Schatten, Jordan W. Die Sebalds, Boy Ed Ida: Ein Augenblick im Paradies, Richard Voss: Mit Weinkrub im Haar, Volguartz Ingeborg: Peterzen und ihre Schwestern, Dahl: Der Zuchtmeister, Balleatrem: Weisse Tauben, Eden: Graf Alexis Bodiskov, Glyn: Drei Wochen, Harder: Thönerne Füße, Rachel: Bald bereit, Die heilige Riza, Werder: Im Inselmeer, Aage Madelung Die Gezeichneten, Zobelitz: Aus tiefem Schacht, Rasmussen: Was Frauen wollen, Schubin: Die Flucht nach Amerika, Hartwig: Haus Bikenbach, Zobelitz: Der Herr im Hause, Werder: Die Metstergelge, Harder: Erbsünde, Schumacher: Kaiserin Eugenie: Seeliger: Peter Voss der Millionendieb, Schrokauer: Die siebente Grossmacht.

Kölcsöndij: havonként 1 korona
40 fillér vagy kötetenként fizetve 10 fillér.

Vidéki bértök is a legfigyelmesebb kiszolgálásban részesülnek.

A zenemű-kölcsöntárba

is meglepő szép

ujdonságok érkeztek.

Zenekölcsöntári díj havi 2 korona,
vagy füzetenként 20 fillér.

Legújabbak: Bodrogi: Összel virul, árván virul... stb! Angos: Ha megátom elkerülöm... Gerzso: Elmondt már a katonák, Dr. Kacsob: Piros élet — fehér álom! Leitner P.: Berugtám én retentően, Leitner P.: Mindig csak várlak, H. Klee: Honvédhuszár, Hetényi Heldberg: Májusi estén, Walzer, Straus: Rund um die Liebe, Walzer, Heldberg Albert: Róné! óh Róné,

Egyes könyvek és egész könyvtárak vétele; könyvtárak kiegészítése és berendezése

KERPEL IZSÓ,

könyv-, zenemű- és papírkereskedése Aradon.

2821

Lisztellátás!

Nagyon fontos!

Mindenkit érdekel!

Mindenkinek jogában és módjában áll családjának **egész évi szükségletét** minden áldozat és nagyobb pénzbefektetés nélkül (100 kgr.-ként csak 2 korona előleg adandó) biztosítani. Mindenki részére, ki nekem arra írásban megbízást ad, hajlandó vagyok a miniszteri rendeletben megállapított családtagonkénti és évenkénti 120 kgr. búzát megvenni, a szükséges pénzt

kamatmegtérítés nélkül

előlegezni, a búzát malmomban megőrölni és megőrizni és az év folyamán szükséglete szerinti részletekben legjobb minőségben kiszolgálni.

Ilyen megbízásokat malmom részére elfogad:

NAGY FARKAS fűszerkereskedés Arad, Széchenyi-utca,

FEJÉR GYULA fűszerkereskedő Arad, Weitzer János-utca 1.,

LÁZÁR GYULA fűszerkereskedő Arad, Andrássy-tér 18.,

mely cégeknél bővebb felvilágosítás is nyerhető.

Tisztelettel:

Ador Andor Sasmalom, Arad.

2809

„Matteine“

poloska és molyirtó vállalat
Arad, Tabajdi Károly-utca 1. sz.

Telefon 10-43.
(Tulajdonos: Fischer)

Elvállal teljes bérházak, szállodák, intézetek, nagyobb magánlakások féreg elleni biztosítását csokoly évi bérért. — Poloskák és ezek petőinek végleges kiirtását egy évi jótállás mellett. A tisztítandó szobákból sem a butorzat, sem semmi más nem távolíttatik el s így az irtási munkát a háztartásban semmi kárt, vagy zavart nem okoz!
2811

Garai Károly.

vas- és rézbutor készítő
ARADON,
Asztalos Sándor-utca 1-5.

Ajánlok: Vas- és rézbutorokat, sodrony ágybetéteket, sodrony kosárléseket, gyermekágy és gyermek-kocsikat, rár-karnisokat, mosdó-asztalokat felszerelve, összecsinálható ágyakat és madracokat. Szállodai és kávéházi, kórházi és intézetek berendezését. Elvállalok minden e szakmába vágó munkát a legjutányosabb árak mellett. Vidéki megrendeléseket pontosan eszközölök.
801

Kovács Soma és Társa Arad, Gépudvar

WAFFENRAD kerékpár

fegyvergyár Társaság
gyártmánya, Steyr.
Legjobb kerékpár
gyári árban
készleten.

Eredeti Mayfarth-féle

törvényileg védett

„HERKULES“

bor- és gyümölcs-sajtók.

Elsőrendű gyártmány

Viznyomásu bor- és gyümölcs-sajtók.

Felül nem mutat

Szőlő- és gyümölcs-riők szűrelő berendezések

MAYFARTH és TSA

gazdasági gépgyár

Bécs (Wien) II. Thorstrasse 71.

Arjegyzékek ingyen.
Képviselek kerestetnek.

Különleges gyártás. Sajtók és borászati készülékek számára.
2525

Izr. Leányinternátus

József főherceg-ut 19. sz.
I. emelet

Elsőrangú okleveles tanerők, gondos nevelés, modern berendezés. Elemi és középiskolai előkészítés és továbbképző tanfolyam. Külön tárgyak: Idegen nyelvek, festés, zongora és művészi kézimunkák.
Kívánatra prospektus díjtalan.

Igazgató tulajdonos:

Stern Ilonka,

okl. tanítónő. 2027

923. Telefon szám: 933.

Legfinomabb

Petroleum

Str. 56 fillér.

1011

Braun N. A.

festékraktárban

Arad, Boros Beni-tér 7.

Ha szeplőjeitől

meg akar szabadulni,

Ha tiszta, fehér arcbőrt

őhajt, használjon okvetlen Hajós-féle

Ibolya „Doré” krém.

Ara egy tégelynek 1 korona.

Ibolya Doré szappan 70 fill. Ibolya Doré puder 1 K 20 fill.

Vigyázat a „Doré” szóra.

Legjobb fekete v. barna Egy pár perc alatt bármely hajst

Hajfestő

vagy bajuszt a legszebb állandó fekete színre lehet festeni, anélkül, hogy a színt le lehet mosni,

a „Melogen”. Ara 2 korona.

Szőrvesztő-Depilator. E kitűnő, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmatlan szőrt aron, nyakon vagy karokról stb. minden fájdalom nélküli pár perc alatt okvetlen eltávolítható. — Ara utasítással 1 korona.

A fenti szerek kaphatók a készítőnél

Hajós Arpád gyógyszer-tárában

ARAD, Andrásy-tér 22. sz.

Alapítva 1886. évben az Aradmegyei Közkórház számára

3918--1915. pm.

Hirdetmény.

Felhívom az Aradváros területén lakó mindazon volt katonákat, kik a katonaságtól mint rokkantok lettek elbocsájtva, s rokkantságuk mérve valamely foglalkozás üzését megengedi, hogy amennyi-

ben megélhetésük biztosítása végett valamely kereset folytatására kénytelenek, s eddig még foglalkozást nem nyertek, összeírás, illetve keresethez juttatás céljából az aradvárosi rokkant felvételi hivatalban (Városháza polgármesteri hivatal) jelentkezzenek.

Varjassy, polgármester.

A szépségápolás titka a használandó széplőtisztesek helyes megválasztása! Ime ez az oka miért oly kedvelt

Rozsnyay Serail arckenőcse
Rozsnyay Serail krémje.

Mindkettő kipróbált jó hatású készítmény. 1 tégely kenőcs 1 korona 40 fillér. 1 tégely orém 1 korona.

Színes arcpорок!!!

Próbadoboz 50 fillér! Kék, zöld, lila, testszín, sárga, barna Színházi vagy este kávéházi világításnál osodás hatású.

Kapható:

1845

Rozsnyay Mátyás gyógyszer-tárában Arad, Szabadság-tér.

Arad város közönsége figyelmébe!

A 2082/1915. M. E. számú miniszteri rendelet alapján minden fogyasztónak joga van f. évi szeptember hó 15-ig saját és családtagjai részére szükséges gabonát megvenni és megőröltetni. A 2813/1905. számú rendelet alapján módjukban áll a fogyasztóknak bevásárlási jogukat egy malomra átruházni, mely a beszerzést eszközözi, az őrlést elvégzi, a lisztet beraktározza és szükséglet szerint kiszolgáltatja.

Modern berendezésű malmunkat a közönség b. figyelmébe ajánlva, megbízásokat folyó évi szeptember hó 10-ig a következő feltételekkel vállalunk:

10% vám

2% porzás

mellett. Eszerint minden 100 kg. buza után kiszolgáltatunk:

finom tészta lisztet	13 5 kg -l
főző lisztet	22.5 "
kenyer lisztet	34.0 "
korpát	18.0 "
Összesen:	88 0 kg.

Bővebb felvilágosítással szolgál és előjegyzéseket elfogad: Arad városi képviselőségünk:

Kornis Zsigmond és Márton cég
Arad, Boros Béni tér 21. szám.

2811

Első Aradi Sertéshizláló
Részvénytársaság Hengermalma.

Legjobb fogviz

több nemzetközi kiállításon legmagasabb kitüntetésben részesült.

500 koronát fizetnek annak, ki Bartilla-fogvizének használatát mellett, fivője 80 fill. valaha ismét fogfájást kap, vagy a szája büzlök.

Ed. Bartilla-Winkler utóda L. Pian Wien, X., Gütthe-gasse 7. Kapható minden gyógyszerárban és drogueriarban. Arador: G. Földes Kelemen, Deák Ferenc-u. 11. sz., Hehs Vilmos, Batthyány-u. gyógyszerárban és Vojtek és Welsz drogueriarjában. Vidékre — ahol nem kapható — küldök 7 füveget kor. 5-80 bérmentve. Kérjünk mindenütt határozottan Bartilla-féle fogvizet. Hamisítványok felfelentői jól díjaztatnak. 1157

Első aradi gépszurozó vállalat

Van szerencsém az igen tisztelt hölgyközönséget értesíteni, hogy legmodernebb

aszurozó gépet szereztem be s így módomban áll a legbizalmasabb aszurozást igen jutányosan, gyorsan és pontosan elkészíteni. Szíves megrendeléseket kérek, kiváló tisztelettel 2795

Bornstein Márton
Lázár Vilmos-utca (Földes-palota).

Ablakredők

Valódi amerikai önműködő ablakredőnyök gyári rak-tára.

Gyermekkocsik
nagy választékban.

Zimmermann Ignác
norinbergi, díszmű- és játék-áru üzletében 1581
Arad, Szabadság-tér 21.

Szőlő.

Teljesen érett muskotály csemege-szőlő kapható 5 kg. kosaranként, bérmentve, 6 korona árban

Palkó Lázár
szőlőgazdaságában, Pankota.

Cognac,
Likörök,
Szilvorium,
Törkölypálinka,

Tea és Rum
jutányos áron kaphatók:

Körösvölgyi Pálinkaraktár,
Lloyd-palota. 859

Leányotthon

nyílik meg szeptember 1-én Szegeden.

Internátus

díszitőnkvált urf családok leányai számára, kik az érettségivel bíró három éves felső kereskedelmi leányiskolát, gymnasiumot, állami felső leányiskolát, tanítónőképzőt, női kereskedelmi tanfolyamot látogatják. Modern egyéni nevelés, szeretetteljes családi érintkezés, zene, nyelvek, környvtár. Modern higiénia. — Mivel a leányotthon csak korlátozott számban vesz fel növendékeket, ajánlatos a felvételre mielőbb jelentkezni. Prospektussal és felvilágosítással készséggel szolgál az internátus tulajdonosa:

Vajda Béláné Szeged, Kárász-utca 14.

Kiadó

a Batthyányi-utca 33a. sz. házban 4 szoba és mellékhelyiségekből álló

I. emeleti lakás.

Pankota községtől 10 perenyire 192 kis holdas

prima gazdaság

modern felszereléssel és épületekkel. Iparvasut használat. Dohánytermelés.

Bővebbet: **Dr. Deutsch Izsó** gondnoknál Arad, Hermann-palota. 2808

Naponta friss

tojás

kapható nagyban és kicsinyben

őzv. Fischer Adolfné
tojásnagykereskedésében
Forray-utca 8. 2885
Telefon 989. szám.

Saját termésű, kitünő, tisztán kezelt magyarai ó- és pecsenye

borok

ugy nagyobb mennyiségben, valamint palackokban kaphatók

Winter Adolf
ügyvédnél Aradon, 2810
Deák Ferenc-utca 40. szám.

ZSIR

prima, egészséges idei.

Szalonna

napi árban kapható

Kalmár Endrénél
Arad, Asztalos Sándor- és Chorin-utca sarok. 2539
670. Telefon szám 670.

Vas- és rézbutorgyár Aradon.

Ajánljuk a n. é. közönségnek saját gyártmányainkat vas- és réz-butorokban, kerti butorok, internátus-, kórház- és szálloda-berendezések szolid és erős kivitelben. Sodrony-ágybetétek vas- és fakerettel minden méretben a legerősebb kivitelben kaphatók. Elvállalunk mindennemű vas- és rézbutor javításokat és festéseket.

Gyárhelyiség: Aulich L.-utca 14. Üzletheiyiség: Zrinyi-utca.
Gyári telefon 423.

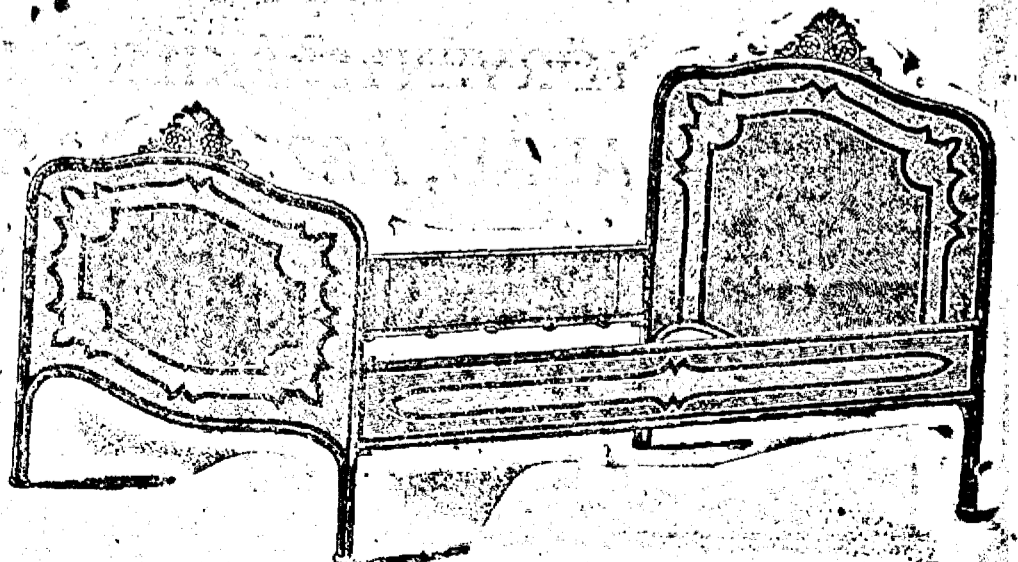
Képes árjegyzéket kívánatra díj- és bérmentve küldünk.

Szíves megrendeléseket kér, tisztelettel: 2568

Fleischer Testvérek

vas- és rézbutor-gyárosok.

Alapított 1893-ik évben.

Lakatos és fényező tanoncok felvétetnek.

Hirdetmény.

A barackai állami szőlőtelep összes szilvatermésének értékesítésére f. hó 10-én (kedden) délelőtt 10 órakor a barackai állami szőlőtelep irodájában árverés lesz megtartva.

Ménes, 1915. augusztus hó 5-én.

2839

Igazgatóság.

Költözők figyelmébe!

villany bevezetéseket,
csillár átszereléseket
jutányosan végez

481

Kalmár József

villanszerelési vállalata

Arad, Salac-utca 2. sz.
242. Telefonszám 242.

Kertész Ferenc

órás

Arad, Deák Ferenc-u. 8.

Elvállal mindenféle óra- és aranyemű javításokat pontos és szakszerű kivitelben, szolid áron. **Javításokért 2 évi szavatosságot vállalok.**

2805

Kékkő

AUSSIGI

nagy mennyiségben

K 350-ért kapható

Färber Lajos

cégnél.

2418

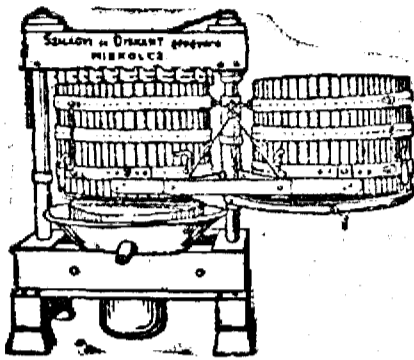
5 fillér

egy lev. lap, melynek után kívánatra ingyen és bérmentve megkapja 4000 képet tartalmazó főárjegyzékemet.

Első óragyár, Konrad János és. és kir. udv. szállító, Brűx 1101. sz. (Csehország.)

Nickel-horgony-óra K 880, jobb K 420, Ó-estét rem. fém-óra K 480, avácl horgonyművel K 5- h. háború-émlék-óra K 650, Rádium-azobóra K 850, ébresztővel K 2450, nickel-ébresztő K 290, fali óra K 340, minden óráért 3 évi írásbeli jótállás. Szállítás utánvétellel. Kockázat nincs! Kicserélés megengedve vagy pénz vissza. 876

1902-ik borászati kiállítás. Eger: I. díj, díszoklevél és aranyérem.

1901-ik temesvári kiállítás I. díj, díszoklevél.

1907. év pécsi kiállításon aranyérem és díszoklevél.

1914. évi budapesti nemzetközi borsajtosági kiállításon első díj: aranyérem.

Borsajtók.

Legújabb rendszerű könyök szerkezetű „Kossuth”, „Hegyalja”, „Mabile” és „Acél-orsós” a magyar bortermelők legkedveltebb borsajtói.

Legújabb rendszerű viznyomású hidraulikus kettős kosaru sajtók, nagyüzemi préseléshez, **Sajtóink főelőnye:** A must sehohsem érintkezik vasrészekkel! Egyszerű kezelés! Óriási erőfejlesztés! A törköly egy darabban és könnyen kivehető! Egy ember által könnyen kezelhető!

2207

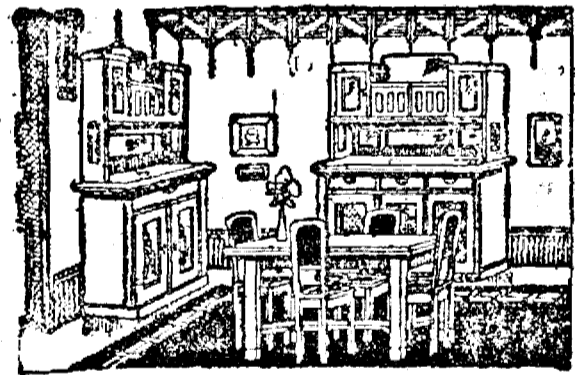
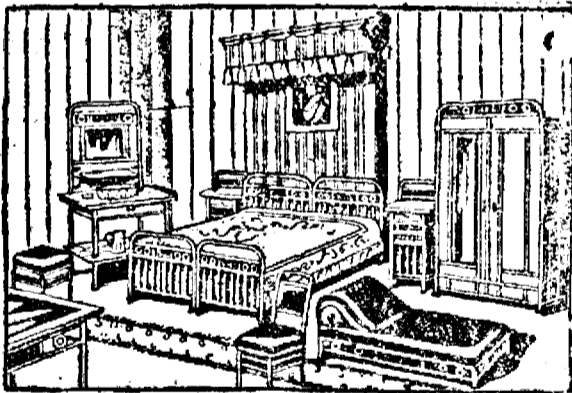
Szőllőzúzók és bogyzók. Legújabb alumínium kuphengerű szőlőzúzó gépek.

Arjegyzék ingyen.

Arjegyzék ingyen.

Szilágyi és Diskant gépgyára Miskolcon.

1902-ik országos gazdasági kiállítás, Pozsony: I. díj, aranyérem.

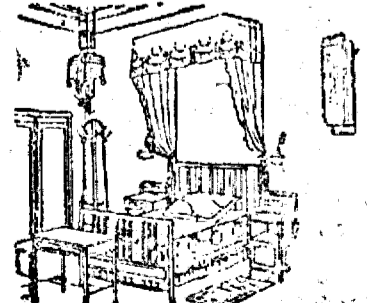
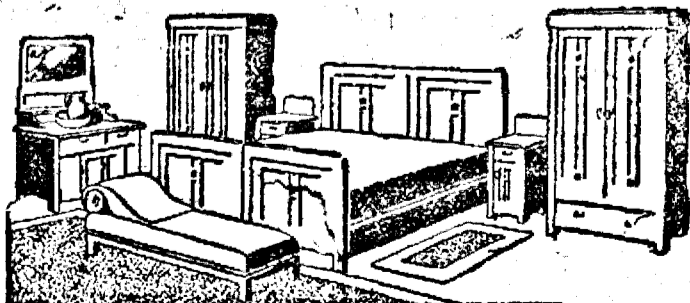
GARAI KÁROLY

BUTORKERESKEDŐ

TÖRVÉNYSZÉKILEG BEJEGYZETT CÉG

ARAD, ASZTALOS SÁNDOR-U. 1. és 5.

TELEFON 773.

1951

FIGYELEM!**FIGYELEM!****FIGYELEM!**

Felhívjuk az ipari és gazdasági munkásoknak b. figyelmét, a mi kizárólagos szabadalmazott munkás öltönyeinkre és köpönyegeinkre. Elsva-
kíthatatlan amerikai munkáival, zsebk-
kel, álló és lehajtott gallérral ellátva, „**Prétória**” fellírással legjobb minőségű, valódi kék színben. Igen jó mosható, mindenféle
nagyságban. — Kizárólag csakis a feltalálónál

Szántó Mór és Társa férfi, nő és gyermek ruha telepén kapható **ARAD,**
színház-épület, földszint és emelet. —:—: —:—: —:—:

Ugymint fióktelepeink: **Miskolc, Sátoraljaujhely, Szatmár, Máramarossziget, Osd, Saigótarján, Rozsnyó és stb.** — Utánzástól
óvakodjunk. Szigorúan szabott ára az öltönynek és kabátnak darabonként 8 kor. — Mintákat bárhová bérmentve küldünk. 2787

Apró hirdetések.**VÉTEL ÉS ELADÁS.****Jókarban levő butorok.**

Ebédítő, hálószoba, tükrök, gáz-
lámpák jutányos áron eladó. Bő-
vebbet Batthyány u. 32. sz., I.
emelet. 2876

Egy ebédítő

és konyha berendezés eladó Kapa-
utca 46. 2874

Kisebb új hordók,

valamint használt divány 4 fotel-
lel eladók: Magyar-utca 28. 2851

Egy háló,

egy ebédlő és egy férfiszobai jó-
karban levő modern több lángu
villanycsillár, megvételre keres-
tik, esetleg november 1-1 átvétel
mellett. Cím a kiadóhivatalban.
2810

16 hónapos him

szentbernáthgyi kutya, 40 kor.
elndő Demeter-u. 80. 2872

2 hintó,

ígás kocsik, cséplő szekerek stb.
eladók, Bővebbet Verbois iroda. 2772

Eladó

1918. évi 45 Hl. apateleki mokra-
hegyi bor üz. Petrovszki Károly-
nénál, Magyar-u. 9. 2720

Náder Gyula és Fia

késműves és villanyszerelési üz-
lete Weitzer János-u. 11. Min-
dennemű javítások és felszerelések,
hajnyírógépek és borotvák kö-
szörülése legpontosabban eszközöl-
tetnek. 148

Papírszalvéta

1000 darab 5 koronaért kapható
Pichler Sándor papirkereskedésé-
ben, Szabadság-tér. 781

Eladó

egy finom fekete pianó. Megte-
kinthető Wesselényi-utca 23. sz.,
d. u. 2-5-ig. 2759

ÜZLETEK.**Egy jömenetelt**

iparvállalat gépekkel felszerelve,
nagy munkakörrel, a befektetett
tőkét egy év alatt ki lehet ke-
resni, belegség miatt eladó. Cím
a kiadóhivatalban. 2885

Egy jóforgalmu

30 év óta fennálló vegyeskeres-
kedés, korlátlan italmérési enge-
délyel egybekötve, minden üzleti
és keresmai felszereléssel együtt,
egy nagyobb községben, más vál-
lalat miatt szonnal eladó. Cím a
kiadóhivatalban. 2768

Jóforgalmu fűszerüzlet,
korlátolt italmérés és trafikkal,
azonnal eladó. Cím a kiadóhiva-
tálban. 2833

KÜLÖNFÉLE.**Tisztelettel felkérem**

azt az urnót, ki férjétől a szerb
fogságból Szigethy Béla hadnagy
felől hírt kapott s a Frank cuk-
rászdában ezt említette, értesítsen.
Szigethy Jenő, Dobó-utca 1/a. 2864

Kubát Ernő

a gyalai 2. honvédegyalozozred
12. századában mint közlegény a
Przemysli-i védősereghez tartozott,
november óta nem adott életjelet
magáról. Kérem mindazokat, kik
valamit tudnak róla, azt velem kö-
zölni sziveskedjenek. Kubát Paula
Arad, Kossuth-utca 1. sz. 2832

Néhány ezer koronával

tevékeny társat keresek szolid
vállalathoz. Ajánlatok „Váitlat”
jeligére a kiadóhivatalba kérem.
2860

Ellenőrző pénztárakat

és írógépeket jótállás mellett ja-
vit Schmotzer és Bodnár műsre-
részek, Perényi-utca 6. Telefon
833. Ugyanott elsőrendű üzem-
kellékek raktáron. 2707

Apróhirdetések

az „Aradi Közlöny” részére fel-
vétetek a Messenger-boy irodában
Deák Ferenc-utca 8 Ugyanitt
kapható az Aradi Közlöny.

A drága citromot

teljesen pótolja a Földes-féle Cit-
rom szörp ebből 1-2 evőkanálnyi
egy pohár vízre adja a legpompá-
sabb limonádét. 1 kiló ára 2.20
fillér. Legfinomabb hegyi málna-
szörp kilója 2.40. Földes K. gyógy-
szertár Deák Ferenc-utca, Hehs
Vilmos gyógyszerháza Batthyányi-
utca. 12

**Az „Aradi Kereskedők Köre”
helyeszközlő osztálya**

mielőbbi belépésre keres:

ugy helybeli, mint vidéki cégek
részére több fűszer- és vegyes
szakmabeli segédet, valamint to-
vábbá kereskedelmi iskolát vég-
zett gyakornokokat és a gyors-
és gépirásban gyakorlattal bíró
női alkalmazottakat. 2858

Ajánlatok fenti címre küldendők.

Csak válaszbélyeggel ellátott
levelekre válaszolunk.

**Az Aradi Kereskedők Köre
helyeszközlő osztálya
igazgatója.** 1345

Mint a

**Hadi Termény
Részvénytársaság**

szerződéses bizományosa

mindennemű

gabonát

vásárol:

Weisz Adolf Ujarad.

Aradi megbízottja:

**Adler Hugó Arad,
Weitzer János-utca 1. sz.**

Aranyat

és

Ezüstöt

legmagasabb áron vesz,
vagy becserél; ugyszintén
régiségeket vesz és elad

693

Losonczy Lajos

órás és ékszerész üzlete

ARAD, Szabadság-tér.

Telefon 24.

Kovács Somogyi és Társa Arad

gazd. gépek, gőzgép és malomszerek gyári raktára.
Kutak, szivattyúk, fecskendők, tömlők.

Raktárunkról azonnal szállítható:

Gépolajok,

Hengerolaj,

Motorolaj,

Gőzbenőcs,

Gőzfaggyu,

Gyanta,

Szifák,

Ponyvák,

Zsákok,

Rosták,

Konkolyozók.

Egyenruhákat

mérték szerint
legjobb kivitelben készít

Neumann M.

cs. és kir. udvari kamarai
szállító **ARAD.** 2867

Burgonya

waggontételenként
és mázsánként kap-
ható

Kalmar Endre

Asztalos- és Chorin-u. sarok.
Telefon 670. 2817

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díja a szavak száma szerint szabandék.
Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűkkel 8 fillér.

Vastagabb betűkkel kívánt szavak aláhúzással jelöndék.

A legkezebb hirdetés 60 fillér.
Az apróhirdetések elére szétendők.

A hirdetések délután 1/6 óráig vétetnek fel.

ELLÁTÁS.

Három urfi leánykát elvállalok teljes ellátásra. Zongora használatával. Cim a kiadóhivatalban. 2792

Iskolás gyermekek teljes ellátást kaphatnak. Cim a kiadóban. 2778

Uri családból való iskolába járó leányok teljes ellátást kapnak öz. Dr. Balog Benőnénél, Kis-utca 5/a. 2769

OKTATÁS.

Isr. Fiuminternátus Arad.
A jövő tanévre csak korlátolt számban vesz fel növendékeket. Magántanulók két osztályról is felvétellel előkészítetnek. Prospektust készséggel szolgál. 1961

Magánoktatásra
Cim, polgári esetleg tanítónő képzés növendéket elvállalok teljes ellátással vagy anélkül okl. tanítónő. Cim a kiadóba. 2781

ALKALMAZÁST KERES.

Fiatalkorú, ügyes, mindenhez értő szorgalmas háztartásnői állást keres, magányos hölgy-nél, vagy idősebb házaspárnál. Cim Rauchné, Perényi-utca 6/a. 2879

Házkiasszonyi
vagy más hasonló állást keres ur-nőnél, varráshoz értő, intelligens árva leány. Vidékre is megy. Cim a kiadóhivatalban. 2880

Varrást
házban és házon kívül elvállalok. Weitzer János-utca 17., ajtó 18. 2890

Fiatalkorú segéd
a női és férfi divat szakmában jár-tas állást keres augusztus hó 15-re. Cim a kiadóhivatalban. 2880

Uri családból
származó árva leány gyermekek mellé vagy hasonló minőségben urfi családnál állást keres. Cim a kiadóhivatalban. 2876

Egy
jobb családból való leány ajánl-kozik magános, idősebb hölgy mellé, esetleg a háztartás vezetését is vállalna, kisebb segítséggel. Vagy ehhez hasonló állást keres. Cim P. J. Kossuth-tér. 6. sz., B-esaba. 2863

Tiszviselelő neje,

mérlegképes könyvelő hosszabb gyakorlati, kitűnő bizonyítványokkal, irághoz, gyzóírásához ért délután órákra alkalmazást keres. Cim a kiadóhivatalban. 2840

Mérlegképes

könyvelő irodavezető állást keres. Esetleg átnemzetleg a háború tartamára. Megkeresések „Közönséges” jellege alatt a kiadóhivatalba kérek. 2884

ALKALMAZÁST NYER.

Egy ügyes fiatal segéd, ki a vegyeskereskedésben jár-tas, magyar és román nyelvet bírja, azonnal felvétetik Szinberger Sándornál, Pécska. 2848

Keresek

egy idősebb 30 éven felüli kereskedő segédet, kinek inkább üzletvezetői teendői volnának. Ki már volt önálló kereskedő, előnyben részesül. Ajánlatok igények megjelölésével küldhetők Mann Vilmos céghez Kisjénőn. 2862

Gyakorolt

és bizonyítvánnyal rendelkező férfi vagy női irodista felvétetik. Ajánlatok „Szorgalmas” jellegre a kiadóhivatalba küldendők. 2866

Írógép

diktálás után magyar és német nyelven helyesen dolgozó fiatal ember vagy nő, nagyobb vállalat irodájában felvétetik. Cim a kiadóhivatalban. 2767

Keresek

vegyeskereskedésbe augusztus 10-ére egy hadmentes, teljesen megbízható első segédet, ki a román nyelvet bírja, rőfős és fonálárubeli ismerettel bírök előnyben részesülnek. Ajánlatok Goldberger G. céghez Marosborsára (Arad-megye) küldendők. 2875

Cséplésre

szonnali belépésre gépkezelő kerestetik. Ily gazdasága, Csigérszöllős (Arad m.) 2836

Segédet keresek

vegyeskereskedésbe, ki románul is beszél. Ajánlatok igények megjelölésével Weisz Mórhoz Székelyudvarhelyre küldendők. 2855

Irodista

jó házal, helybelt kereskedelmi irodabani előbbi belépésre kerestetik. Ajánlatok „Nagykereskedés” jellege alatt a kiadóhivatalba küldendők. 2847

LAKÁT KERESNEK.

November 1-re
földszinti 3 szobás lakást keresek. Ajánlatok a kiadóhivatalba kérek Pálffy István névre. 2784

Szeptembe elsejére

keresek kétszobás butorozott lakást, fürdőszobával és konyha-használatával, lehetőleg a város központjában. Ertesíteteket a béreösszeg megjelölésével „Szorgalmas” jellege alatt a kiadóhivatalba kérek. 2891

Két szobát,

konyhát butorozva (ágynemű nélkül) keresek. Ajánlatokat „Lakás” jellegre a kiadóhivatalba kérek. 2878

Butorozott szobát és konyhát keresek lehetőleg a Pécska-utchoz közel. Leveliket kérek Sors felügyelő Budapest, X., Kerepesi-ut 15. Garage. 2888

KIADÓ LAKÁS.

Egy négyszobás lakás
a város legiorgalmasabb helyén kiadó. Ertekezhetni kell és Krausz cégnél. 2690

Kétszobás

modern utcai lakás fürdőszobával, villanyvilágítással november 1-ére kiadó Péter-utca 11. számú házban. 2797

Egy

csinosan butorozott külön bejárattal szoba földszinten, azonnal kiadó: Zoltán-u. 2. sz. 2849

Egy kétszobás

utcai lakás kisebb családnak 32 koronáért kiadó. Csernovits Péter-utca 9. 2884

Kiadó.

Egy modern 4 és 2 szobás lakás azonnal, vagy november elsejére kiadó Eötvös-utca 10. szám alatt. Bővebbet Angele Mátyás, Szabadsgátér 16. 2859

1 és 3 szobás

utcai lakás újonnan festve azonnal kiadó. Hirschmann-ház, Halásztér 6. 2861

Egy léposóházi,

különbejárattal csinosan butorozott udvari szoba azonnal, vagy 15-ikére kiadó. Csiky Gergely-u. 9. szám. 2871

Rathyány-utca 31. sz. alatt
négy szoba, előszobából álló parkettázott lakás földszinten november hó 1-től kiadó. Ugyanott egy német ajku fiatal benne kerestetik. 2857

Kétszobás utcai lakás

fürdőszobával, novemberre kiadó Péter-utca 2/c., a szerb templom közelében. 2877

Kiadó lakás.

Szt. László- és Ferdinánd-utca sarkán levő házban egy 4 utcai, udvari fürdőszoba és egyéb kényelmes mellékhelyiségekkel álló I. emeleti lakás f. év november 1-től kiadó. 2878

Három szobás

utcai lakás zárt folyosóval november 1-ére kiadó. Közép-utca 17/a/4. 2881

Kiadó

modern tisztehelyiség és földszinti udvari lakás Eötvös utca 12. 2746

4 szobás

utcai lakás balkonnal, fürdőszobával, villany- és gázvilágítással Tököly-tér 4. sz. alatt kiadó. 2785

Modern

négyszobás, előszobából álló parkettázott földszinti lakás (egyik utcai szobába lépcsőháztól külön bejárattal) villany, gázberendezéssel, Török I.-u. 1/b. új házban november 1-ére kiadó. 2847

Kiadó

egy 5 szobás erkélyes lakás nov. elsejétől. Könyök-utca 4 Baross-park felőli részén. 2794

Két csinosan butorozott
utcai szoba külön bejárattal kiadó, esetleg teljes ellátás is kapható Hunyadi-u. 6., I. em. 2847

Erzsébet királyné körút 18/a.
számú ház első emelete, mely modern ötszobás lakásból áll, azonnal kiadó. 1648

Az Erzsébet-körút 7. sz. ház
I. emeleti nagy lakás november 1-től kiadó. Bővebbet Verbois iroda. 2771

Két 3 szobás

lakás, fürdőszobával és villanyvilágítással, azonnal kiadó. Teleki-utca 24. 2807

3-4 és 5 szobás lakások

újonnan festve, minden hozzátartozó kényelmes mellékhelyiséggel, irodának is alkalmas, azonnalra kiadó Hasszinger-u. 5. Ugyanott több pince raktárnak kiadó. 3081

5 szobás utcai

elsőemeleti lakás szép fekvésű új házban és egy 3 szobás második emeleti udvari lakás minden komforttal és mellékhelyiségekkel együtt, azonnal Petőfi-utca 10. szám alatt kiadó. Bővebbet a házmesternél.

INGATLAN.

Györökön

gyönyörű fekvésű kisebb szőlő, nagyon szép természettel, kőnával, olcsón eladó. Cim a kiadóhivatalban. 2887

Eladó

Fácán-utca 6. számú sarokház minden elfogadható árban és egy jól berendezett lakatos műhely, esetleg a szerszámok külön-külön is eladatnak. Ertekezhetni ugyanott. 2885

Bérbe adó

21 hold szántó föld hozzátartozó tanyával Bővebbet Rohács Mihályné Arad-Gaj Krivábóra dűlő, új tanya. 2725

Eladó ház,

a mai viszonyok mellett is bekebelezett tartozások átvállalásán felül, igen kevés készpénzzel megvehető. Cim a kiadóhivatalban. 2056

Bérbeadó 57 holdas

kisbirtok, gazdasági épülettel. Tudakozódnál öz. Boros Péterné, Borosjénő 57 sz. 2748

100 hold bérlet

aradi határban Pécska-ut mentén bérbeadó. Tejcsmnok Karolina-utca 7. sz. 2854